

Forsvarets Innbyggerundersøkelse 2014

Laget for:

Forsvarets mediesenter

Juni 2014

Ipsos MMI • Christian Krohgsgate 1 • 22 95 47 00

Kontaktperson: Kristin Rogge Pran • kristin.pran@ipsos.com

INNHOOLD

1. PROSJEKTINFORMASJON OG SAMMENDRAG	2
2. FORSVARETS OMDØMME.....	4
3. INTERESSE OG TILKNYTNING.....	11
4. FORSVARETS ENHETER OG OPPGAVER	14
5. VERNEPLIKT	21
6. UTDANNING	23
7. ARBEIDSPASS	28
8. DEN NORSKE SOLDAT.....	29
9. FORSVARETS ROLLE	30

1. Prosjektinformasjon og sammendrag

Prosjektinformasjon

Undersøkelsen er gjennomført for fjerde år på rad av Ipsos MMI på oppdrag for Forsvarets mediesenter. Undersøkelsen måler innbyggernes holdninger til det norske forsvaret på en rekke områder og ble gjennomført i Ipsos MMIs webpanel, som er representativt for den norske webbefolkningen, i perioden 23. april til 27. mai 2014. 4262 personer har besvart undersøkelsen. Av disse var 2381 (56 %) menn og 1881 kvinner (44 %). Svarprosenten var på 27 %, noe som er ganske bra med en såpass lang elektronisk undersøkelse, og identisk med svarprosenten i fjor. Undersøkelsen tok drøyt 18 minutter å besvare. Intervjuene er geografisk fordelt tilnærmet proporsjonalt med befolkningen, med et minimumskrav på 150 intervju per fylke slik at det er noe overrepresentasjon av de minste fylkene. Denne fordelingen er omtrent som i 2013, mens de to første gjennomføringene ble gjort med 200 intervju i hvert fylke, og 400 i Oslo og Akershus. Endringene i utvalget har hatt lite innvirkning på resultatene. Dataene er vektet for å tilstrebe størst mulig grad av representativitet sammenlignet med befolkningen.

Rapporten gjengir resultatene fra undersøkelsen fordelt på de ulike temaene. Signifikante forskjeller mellom ulike undergrupper i forhold til gjennomsnittet og endringer fra forrige gjennomføring kommenteres fortløpende.

Ansvarlig for undersøkelsen i Ipsos MMI er Kristin Rogge Pran, og kontaktpersoner i Forsvaret er sjef for Forsvarets mediesenter Tom Oscar Ovind og senior medianalytiker Stine Ellingsen Grøndahl.

Sammendrag

Forsvarets omdømme er betydelig styrket de siste årene. Det tar tid å bygge et godt omdømme, både i bredde (hvor mange som har et positivt inntrykk av en virksomhet) og i styrke (hvor sterke disse holdningene er). I tillegg til Forsvarets egen Innbyggerundersøkelse, viser Ipsos MMIs profilundersøkelse at denne utviklingen har pågått i mange år, og vi ser nå at omdømmet har stabilisert seg på et høyt nivå når det gjelder bredde, mens vi fremdeles ser vi tegn til at Forsvarets omdømme utvikles i styrke, samtidig som at andelen med dårlig inntrykk av Forsvaret synker. Særlig i den yngste aldersgruppen ser vi at inntrykket av Forsvaret er stadig bedre.

At Forsvaret både opprettholder og ytterligere styrker sitt omdømme i 2014 skjer også på tross av at oppmerksomheten rundt Forsvaret i media i noen grad har vært preget av færre store saker, og særlig færre saker som tidligere har hatt positiv innvirkning på Forsvarets omdømme, ofte knyttet til deltagelse i internasjonale operasjoner, for eksempel i Afghanistan. Befolkningens inntrykk av Forsvarets innsats i internasjonale operasjoner har vært svært godt, og har bidratt til den positive utviklingen i Forsvarets omdømme. Et noe lavere mediefokus kan også forklare en liten nedgang i andelen som sier de er meget eller ganske interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre.

En av hovedutfordringene til Forsvaret har vært at det har vært en negativ oppfatning av Forsvarets evne til riktig prioritering og bruk av penger. Slike etablerte holdninger tar det lang tid å endre. Analysene viser at dette er en viktig faktor som bidrar negativt for Forsvarets omdømme. Det er derfor spesielt positivt at vi i år ser en tydelig nedgang i andelen som har negativt inntrykk av Forsvaret på dette området. Det er nok også slik at denne oppfatningen ikke er etablert hos den yngste aldersgruppen, noe som kommer til uttrykk i at denne gruppen har en særlig positiv holdning til Forsvaret.

Vi har i perioden 2011-2014 sett at befolkningens tiltro til hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver er styrket, og det er lave andeler som ikke har tiltro til Forsvaret. Særlig når det gjelder å sikre norske rettigheter og verdier, norsk suverenitet og forsvare Norge og allierte land er tiltroen økende. Dette underbygger at Forsvarets kommunikasjon har bidratt til en økt forståelse av Forsvarets rolle og oppgaver.

Analysene viser at det fortsatt er befolkningens tillit som har størst betydning for Forsvarets omdømme. I denne faktoren inngår forhold som at Forsvaret har befolkningens tillit, er troverdig, utviser mot, tar ansvar og samfunnsansvar og viser respekt. På tross av en liten nedgang i interessen for Forsvaret og opplevd kjennskap til Forsvarets oppgaver, finner vi at andelen som har tiltro til at Forsvaret kan løse oppgavene har økt siden 2011.

Også norske soldater vurderes stadig bedre, og spesielt har andelen som synes at de har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte, viser respekt og gjør en god innsats i Norge steget betydelig siden 2011. Men fremdeles er det innsatsen i internasjonale operasjoner som vurderes aller best.

Samlet sett er det ingen tvil om at Forsvaret har både tillit og støtte i befolkningen. Hele 92 % mener det er meget eller ganske nødvendig for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon.

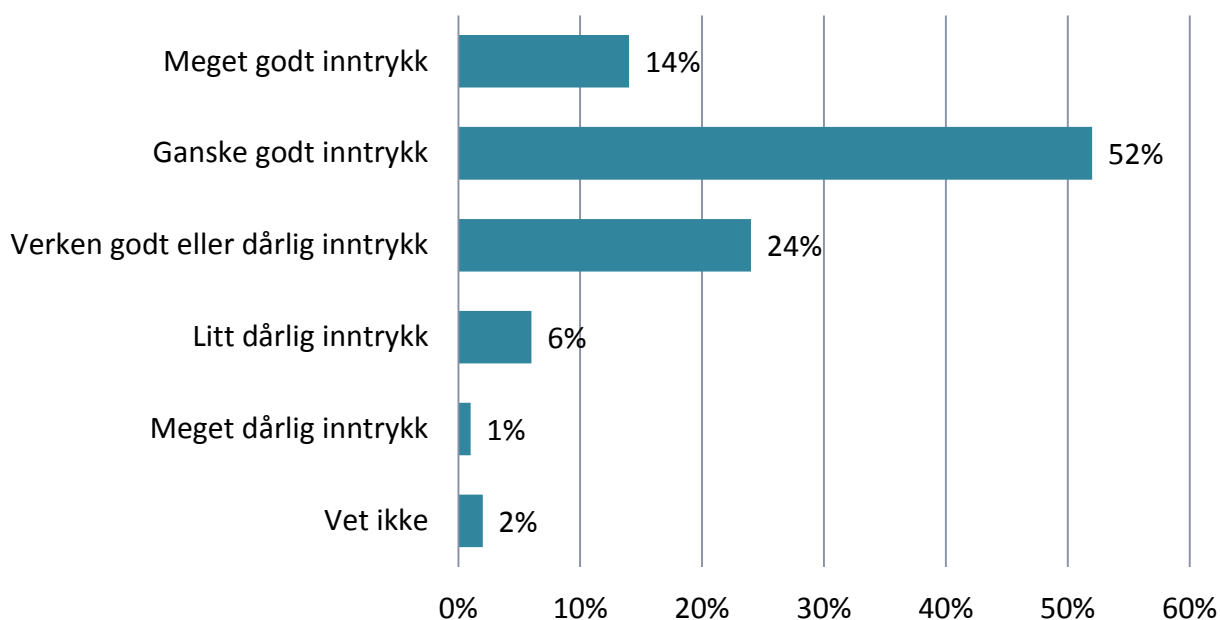
2. Forsvarets omdømme

Omdømmet kan defineres som "det inntrykket omgivelsene har av en virksomhet". I denne undersøkelsen har vi valgt å bruke samme mål som i Ipsos MMIs Profilundersøkelse «Norske etater og organisasjoner». I tillegg måler vi befolkningens inntrykk og vurderinger av Forsvaret på en rekke verdier og egenskaper.

Det første spørsmålet vi har stilt er altså: "Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?". Figur 2.1. viser at to tredjedeler av befolkningen (66 %) har et godt inntrykk av Forsvaret. Dette er omtrent som i 2013. Andelen med dårlig inntrykk har vært stabil de siste årene, men synker i år fra 10 % i fjor til 7 % i år. Andelen som har godt inntrykk av Forsvaret har økt med 6 prosentpoeng siden 2011, og det er det særlig andelen med meget godt inntrykk som har blitt styrket. Vi ser altså fortsatt en positiv utvikling i Forsvarets omdømme, både i styrke og bredde.

Ipsos MMIs Profilundersøkelse av norske etater og organisasjoner viser også stabilisering på høyt nivå. Etter en markant fremgang fra 2009 til 2010, har andelen med godt inntrykk ligget stabilt høyt.

Figur 2.1: Alt i alt, hvor godt eller dårlig inntrykk har du av det norske forsvaret?

Befolkningens totalinntrykk av Forsvaret holder seg stabilt høyt. Vi finner også stabilitet når det gjelder variasjoner mellom undergrupper: Som i fjor ser vi tydelig at de som relativt nylig har vært i kontakt med Forsvaret har et bedre inntrykk av dem enn de som sist var i kontakt for mer enn fem år siden. Av de som har vært i kontakt med Forsvaret det siste året har 26 % et godt inntrykk, mens samme andel for de som sist var i kontakt for mer enn fem år siden (eller mer/aldri) ligger på 12 % eller lavere. Den yngste aldersgruppen (18-24) har de siste årene fått et stadig bedre inntrykk av Forsvaret, og hele 24 % har et meget godt inntrykk i 2014 (fra 14 % i 2011). Inntrykk henger sterkt sammen med interesse og hvor godt man kjenner til Forsvarets oppgaver. De som har tilknytning til Forsvaret i form av utdanning, tjeneste utover førstegangstjeneste, som ansatt/tidligere ansatt eller familie og venner som ansatt/tidligere ansatt, har et bedre inntrykk enn de som ikke har en slik tilknytning. Som tidligere er det en høyere andel dårlig inntrykk blant menn (10 %) enn blant kvinner (5 %), men andelen er synkende for begge kjønn. Dårlig inntrykk er også noe mer utbredt i aldersgruppen 30-39 enn blant de som er både yngre og eldre.

Fra totalinntrykk går vi nærmere inn på mer detaljerte vurderinger av Forsvaret. Figur 2.2 viser hvilket inntrykk befolkningen har av Forsvaret på en rekke områder som er viktige for Forsvaret:

- Riktig prioritering og bruk av penger
- Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen
- Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer
- Er en høyteknologisk virksomhet
- Kompetanse og fagkunnskap
- Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon

For de fleste av disse områdene holder vurderingene seg stabile uten vesentlige endringer. Vi finner igjen stabilitet i variasjoner mellom undergrupper, og det er stadig slik at de som relativt nylig har hatt kontakt med Forsvaret har et bedre inntrykk enn der det har gått lengre tid siden sist man var i kontakt. De som ikke har vært i kontakt med Forsvaret på mer enn 10 år tar i mindre grad stilling, og svarer heller "verken/eller" eller "vet ikke". Som tidligere er det de yngste (18-29 år) og de med god kjennskap til- og høy interesse for Forsvaret som har best inntrykk av de ulike forholdene.

Med kun små endringer siden i fjor, ser vi også at de ulike forholdene rangeres i samme rekkefølge som i fjor etter andel med godt inntrykk. "Kompetanse og fagkunnskap" vurderes stadig høyest med 66 % godt inntrykk, fulgt av "er en høyteknologisk virksomhet" med 56 % godt inntrykk. Det er viktig å huske på at utviklingen fra 2011 til 2013 var meget positiv, slik at det her er snakk om en stabilisering på et høyt nivå.

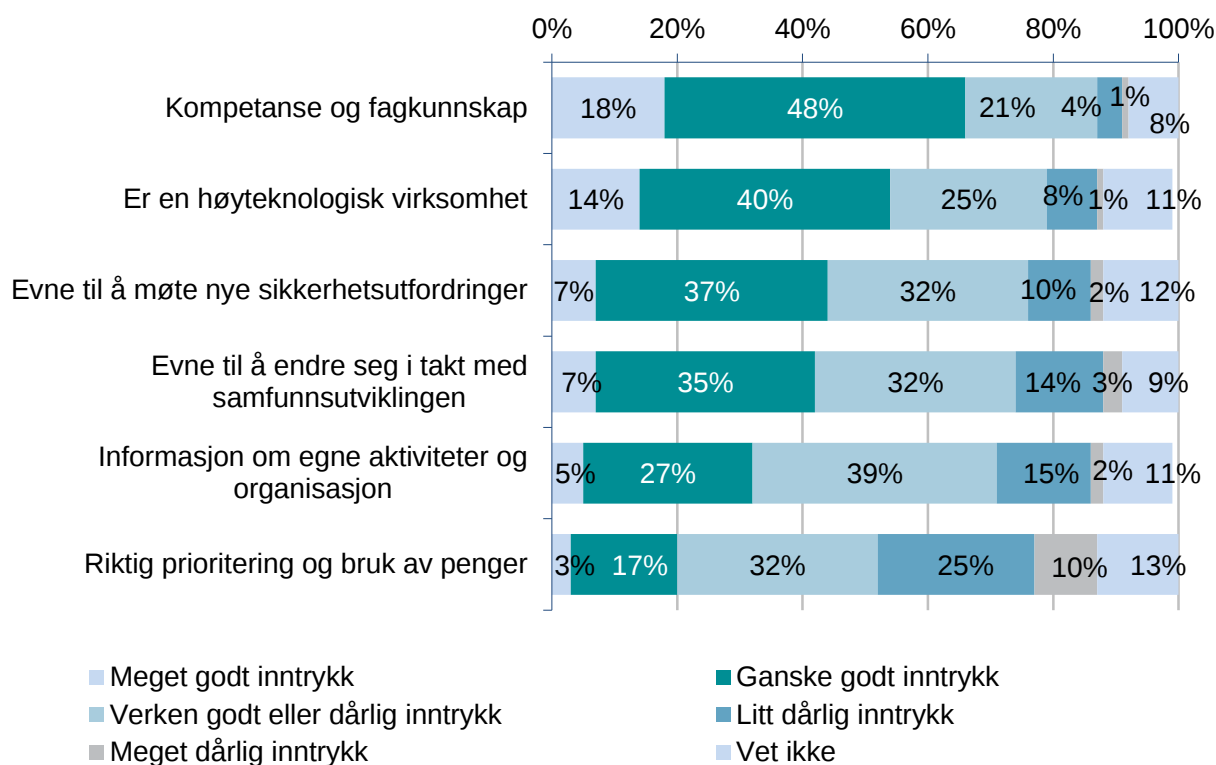
Omtrent 4 av 10 har et godt inntrykk av Forsvarets evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen og evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer. Begge disse er tilnærmet uendret fra 2013, etter en positiv utvikling frem til i fjor. Informasjon om egne aktiviteter vurderes noe dårligere, 32 % har et godt inntrykk av dette, også det er omtrent som i 2013.

Det området Forsvaret fortsatt vurderes dårligst på, er riktig prioritering og bruk av penger. Dette er fortsatt en hovedutfordring for Forsvaret, men utviklingen fra 2013 til 2014 er svært positiv. Som vi bemerket i 2013 tar det tid å endre negative oppfatninger når de først er dannet. Forsvarets omdømme fikk en knekk i perioden 2004/2005 som blant annet var preget av kritikk av økonomiske investeringer. Andelen som har et godt inntrykk av Forsvaret på dette området var relativt stabil i 2011-2013, men i 2014 ser vi både en økning i andelen med godt inntrykk, og en nedgang i andelen med dårlig inntrykk. 20 % har nå et godt inntrykk av Forsvaret på dette området, sammenlignet med 15 % i 2013. Andelen som har et dårlig inntrykk har sunket fra 39 % i 2013 til 35 % i 2014, hele denne nedgangen er i andelen med meget dårlig inntrykk.

I Ipsos MMIs profilundersøkelse var det hele 82 % som hadde dårlig inntrykk av Forsvaret for «effektivitet og økonomisk styring» i 2005. Utviklingen har altså vært svært positiv. Det er også viktig å legge til at «effektivitet og økonomisk styring» er den faktoren som de aller fleste offentlige etater vurderes dårligst på.

På de fleste av disse områdene ser vi altså at inntrykket ser ut til å ha stabilisert seg på et ganske høyt nivå, og etter tydelige forbedringer de siste årene ser vi bare små endringer fra 2013 (men også disse er i positiv retning).

Figur 2.2: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvaret på følgende områder?

Når vi spør om hvilket inntrykk folk har, eller hvor viktige ulike forhold er har vi på forhånd definert hvilke forhold som skal evalueres. Selv om et forhold kan vurderes som viktig, eller man kan ha godt inntrykk av det, er det ikke alltid slik at det har stor betydning for vårt totale inntrykk av en virksomhet. Det er mange forhold som bidrar til vår totale vurdering av en virksomhet, og det kan være andre forhold enn de vi objektivt vil si er viktige eller har godt inntrykk av.

I en regresjonsanalyse avdekker vi hvilken påvirkningskraft de forholdene vi har spurt om har på det totale inntrykket. Vi finner med andre ord ut hvor viktige de ulike forholdene er for folks oppfatning av virksomheten uten at vi spør direkte om det. Regresjonsanalysen kan ikke avdekke alle forhold som bidrar til å skape inntrykket av virksomheten, men avdekker den relative betydningen av de forholdene vi har spurt om. Tabell 2.1 viser hvordan folks inntrykk av Forsvaret på de ulike områdene relativt sett påvirker deres totalinntrykk av Forsvaret. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse).

Resultatene skiller seg ikke vesentlig fra tidligere år, og vi ser at det er kompetanse og fagkunnskap som har størst betydning, fulgt av evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer og riktig prioritering og bruk av penger. Det at man har et godt inntrykk av Forsvaret som en høyteknologisk virksomhet er stadig minst viktig og har mindre betydning enn i fjor. Liten betydning har også informasjon om egne aktiviteter og organisasjon. Tabell 2.1 forsterker inntrykket av riktig prioritering og bruk av penger som en hovedutfordring for Forsvaret.

Tabell 2.1: Hvordan de ulike faktorene påvirker totalinntrykket av Forsvaret

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Kompetanse og fagkunnskap</i>	0,317
<i>Evne til å møte nye sikkerhetsutfordringer</i>	0,287
<i>Riktig prioritering og bruk av penger</i>	0,284
<i>Evne til å endre seg i takt med samfunnsutviklingen</i>	0,247
<i>Informasjon om egne aktiviteter og organisasjon</i>	0,147
<i>Er en høyteknologisk virksomhet</i>	0,105

Figur 2.3 viser hvordan befolkningen vurderer Forsvaret på en rekke verdier og egenskaper. Totalt sett ser vi at befolkningens inntrykk av Forsvaret på disse områdene er tilnærmet helt stabilt sammenlignet med 2013. Endringen i andelen godt inntrykk for de ulike verdiene og egenskapene varierer mellom 0 og 3 prosentpoeng.

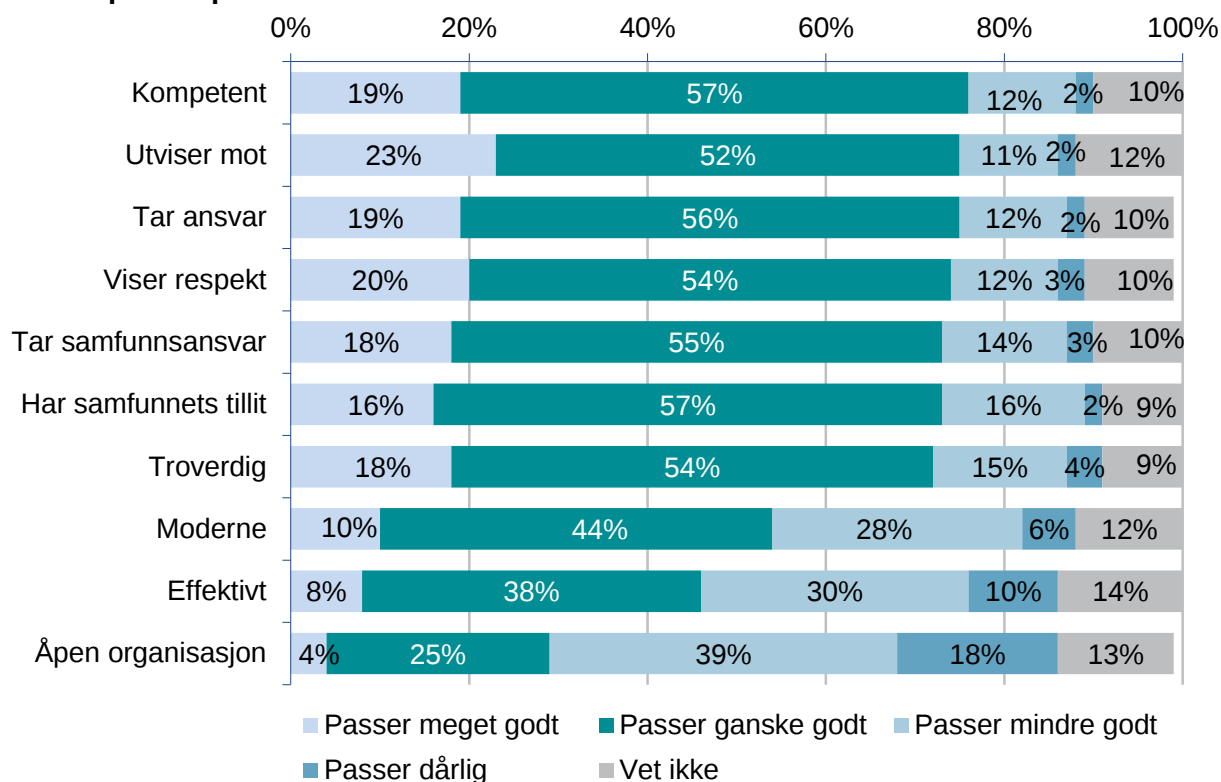
Resultatene viser, som sist, at de fleste av disse verdiene og egenskapene oppfattes å passe godt for Forsvaret. For alle egenskaper, bortsett fra "moderne", "effektiv", og "åpen organisasjon", mener over 70 % at egenskapene passer meget eller ganske godt, mens mellom 13 og 20 % mener de passer mindre godt eller dårlig. 54 % mener også at "moderne" passer godt, mens 34 % mener det passer mindre godt eller dårlig. 46 % mener "effektiv" er en passende beskrivelse, og 40 % mener det passer dårlig. 29 % mener Forsvaret kan sies å være en åpen organisasjon, mens 57 % mener denne beskrivelsen passer dårlig.

Disse resultatene stemmer godt med det Ipsos MMI har målt i Profilundersøkelsen over de siste årene. Effektivitet og økonomisk styring, samt åpenhet og informasjon er de faktorene Forsvaret kommer dårligst ut på, og selv om inntrykket er blitt bedre de siste årene, vurderes de tydelig svakere enn "samfunnsansvar" og "kompetanse og fagkunnskap".

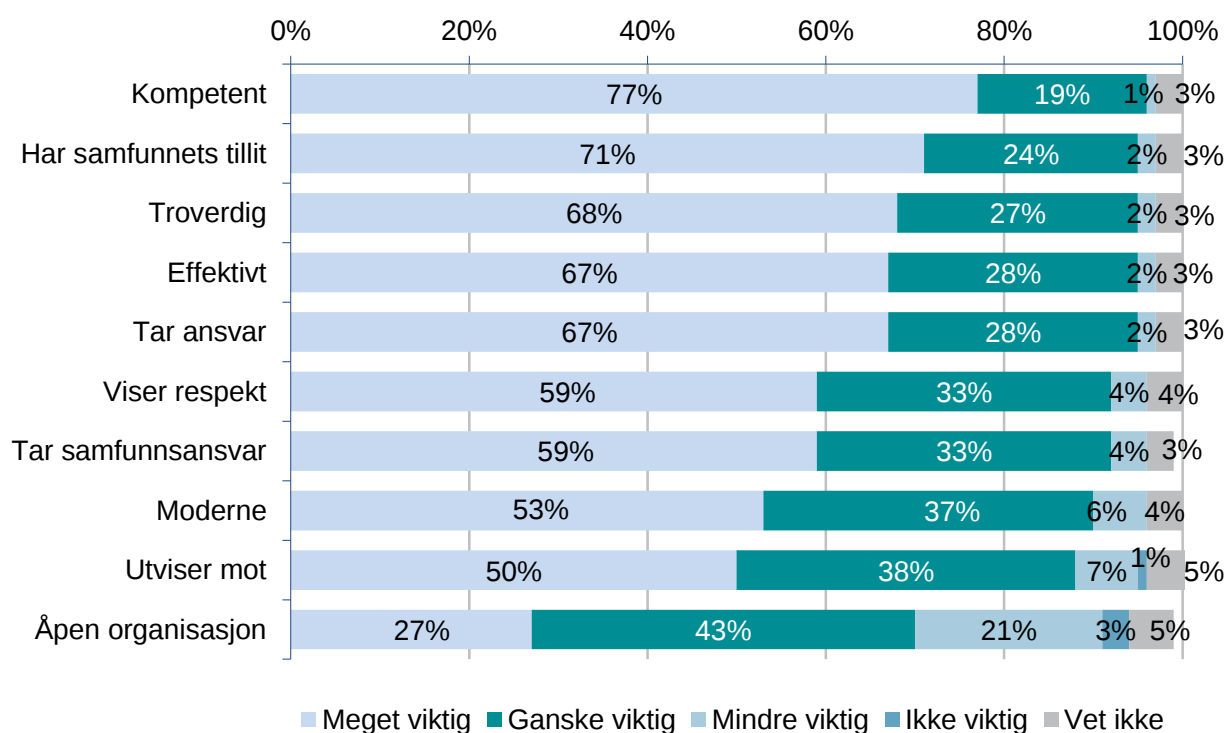
Mønsteret fra tidligere med at nylig og/eller utvidet kontakt med Forsvaret fører til positive vurderinger ser vi igjen her. Kontakt gjennom førstegangstjeneste ser også i år ut til å føre til noe mer kritiske vurderinger. De med høyere utdanning stiller seg noe mer kritiske enn de med lavere utdanning gjør. Dette så vi også i fjor, og er noe man ser i de fleste undersøkelser på samme måte som at menn er tydelig mer kritiske enn kvinner.

Figur 2.4 viser vi hvor viktige befolkningen vurderer de samme verdiene å være for et tidsriktig forsvar. Endringene fra i fjor er minimale. Sammenlignet med vurderingene av Forsvaret, ser vi at «utviser mot» flytter langt ned på listen, mens «effektivitet» rykker opp. «Troverdighet» og «har samfunnets tillit» blir også vurdert som relativt viktigere generelt, enn ved vurderingen av Forsvaret. «Åpen organisasjon» er som tidligere både den egenskapen som vurderes å passe minst godt for Forsvaret, og som oppfattes å være minst viktig for et tidsriktig forsvar.

Figur 2.3: Nedenfor følger en del verdier/egenskaper. Hvor godt eller dårlig synes du hver av disse passer på Forsvaret?

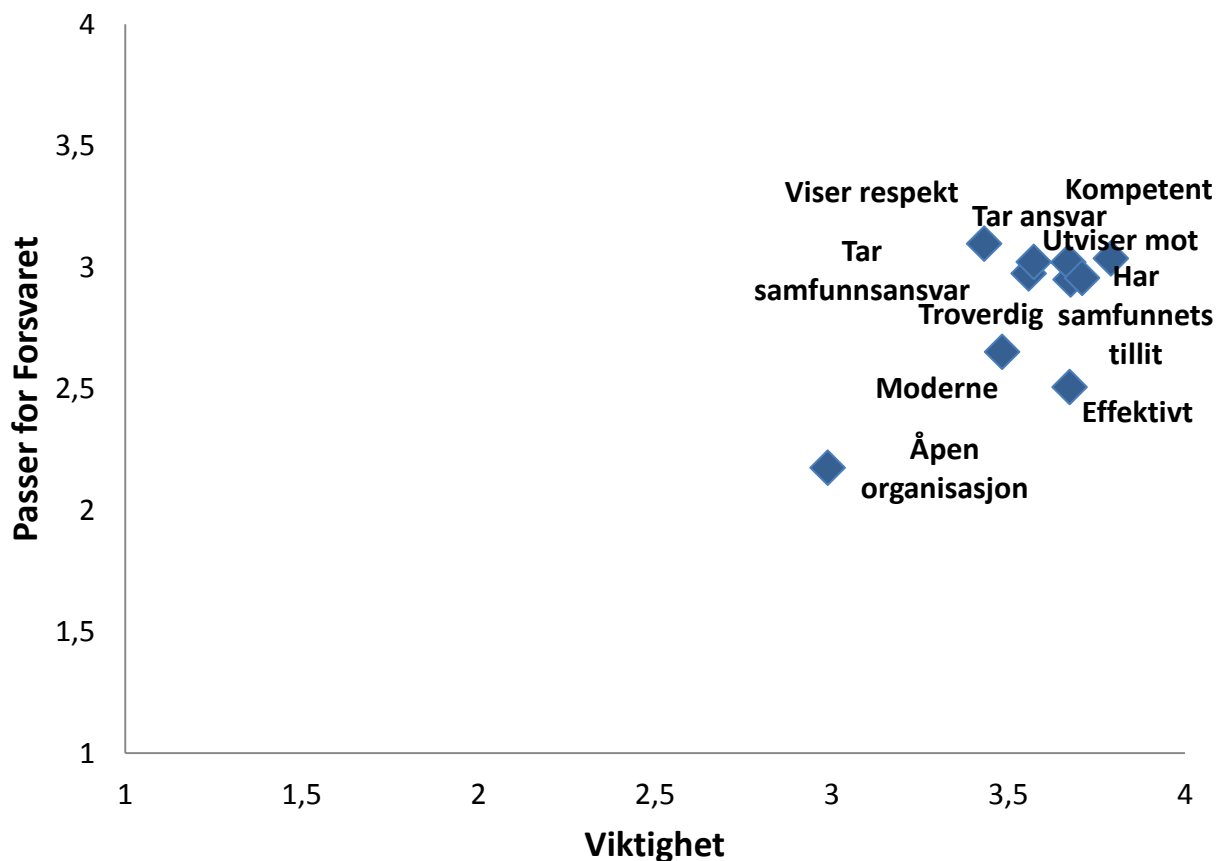

Figur 2.4: Hvor viktig mener du disse verdiene/egenskapene er for et tidsriktig forsvar?

For forholdet mellom vurdering av Forsvaret og oppgitt viktighet av verdiene har vi laget en vurderingsmatrise (figur 2.5).

Figur 2.5: Vurderingsmatrise - forholdet mellom viktighet og vurdering

Videre har vi gjort en regresjonsanalyse som viser hvilken påvirkningskraft vurderingen av Forsvaret på de ulike verdiene og egenskapene har på totalinntrykket (tabell 2.2). Resultatene viser at troverdighet, samfunnets tillit og kompetanse er de viktigste verdiene som skaper et godt totalinntrykk. Faktorene er rangert etter hvor stor påvirkningskraft de har på vurderingene (tallene til høyre i tabellen viser regresjonskoeffisientenes størrelse). Sammenlignet med fjoråret har *tar ansvar* fått økt betydning.

Tabell 2.2: Hvordan de ulike verdiene påvirker inntrykket av Forsvaret

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>Troverdigg</i>	0,259
<i>Har samfunnets tillit</i>	0,216
<i>Kompetent</i>	0,215
<i>Tar ansvar</i>	0,183
<i>Tar samfunnsansvar</i>	0,150
<i>Effektivt</i>	0,129
<i>Viser respekt</i>	0,129
<i>Moderne</i>	0,119
<i>Utviser mot</i>	0,096
<i>Åpen organisasjon</i>	0,085

Hvilke faktorer har størst betydning for totalinntrykket av Forsvaret?

For å avdekke hva som i størst grad påvirker befolkningens inntrykk av Forsvaret har vi først gjort en korrespondanseanalyse (faktoranalyse) innenfor de ulike temaområdene. Dette gjøres for å finne enkeltspørsmål som i stor grad samvarierer, og som sammen danner en underliggende faktor som påvirker totalinntrykket. Deretter har vi konstruert indekser av disse sentrale faktorene, som er justert i forhold til de opprinnelige skalaene og brukt i en regresjonsanalyse som avdekker hvilke forhold eller temaområder som i størst grad påvirker totalinntrykket av Forsvaret.

Resultater fra regresjon med totalinntrykk som avhengig variabel	
<i>tillit</i>	0,372
<i>indirekte trusler</i>	0,254
<i>riktig prioritering</i>	0,207
<i>Våpengrener</i>	0,198
<i>faglig sterk</i>	0,174
<i>solid arbeidsplass</i>	0,135
<i>effektiv og åpen</i>	0,102
<i>god innsats internasjonalt</i>	0,081
<i>redde liv ved ulykker</i>	0,074

Den faktoren som har klart størst betydning, er tillit til Forsvaret. Faktoren omfatter forhold som at Forsvaret har samfunnets tillit, er troverdig, kompetent, utviser mot, tar ansvar og samfunnsansvar og viser respekt. Deretter følger det vi har kalt indirekte trusler, som omfatter forsvar av norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter. Riktig prioritering er enkeltspørsmålet om inntrykk av Forsvarets evne til riktig prioritering og bruk av penger. Så følger inntrykket folk har av de ulike våpengrenene (Hæren, Sjøforsvaret, Luftforsvaret og Heimevernet). Faglig sterk inkluderer spørsmål om kompetanse og fagkunnskap og er en høyteknologisk virksomhet. Solid arbeidsplass inkluderer forhold som at Forsvaret tar vare på ansattes sikkerhet, er en attraktiv og trygg arbeidsplass, og har gode ledere. God innsats internasjonalt gjelder i hvilken grad man mener norske soldater gjør en god innsats internasjonalt. Effektiv og åpen er hvor godt man synes egenskapene åpen organisasjon og effektiv passer for Forsvaret. Redde liv ved ulykker er inntrykket av Forsvarets evne til å bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer.

Det er ingen store endringer i hvilke faktorer som påvirker Forsvarets omdømme, men inntrykket av at norske soldater gjør en god innsats internasjonalt har naturlig nok fått noe mindre betydning etter at norske styrker ikke lenger er tilstede i Afghanistan.

Som vi ser er det slik at de viktigste faktorene kan oppsummeres i at et godt totalinntrykk skapes gjennom at folk har en grunnleggende tillit til at Forsvaret evner å forsvare landet, og særlig med tanke på norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter, i tillegg til at Forsvarets omdømme fremdeles vil tjene på en ytterligere forbedring av inntrykket av Forsvarets evne til riktig prioritering og bruk av penger. Resultatene viser også i år at Forsvarets kommunikasjon har hatt en effekt på oppfatningene av Forsvarets oppgaver og ansvarsområder. Kampanjene har nettopp fokusert på forsvar av norske verdier, ressurser, suverenitet og rettigheter.

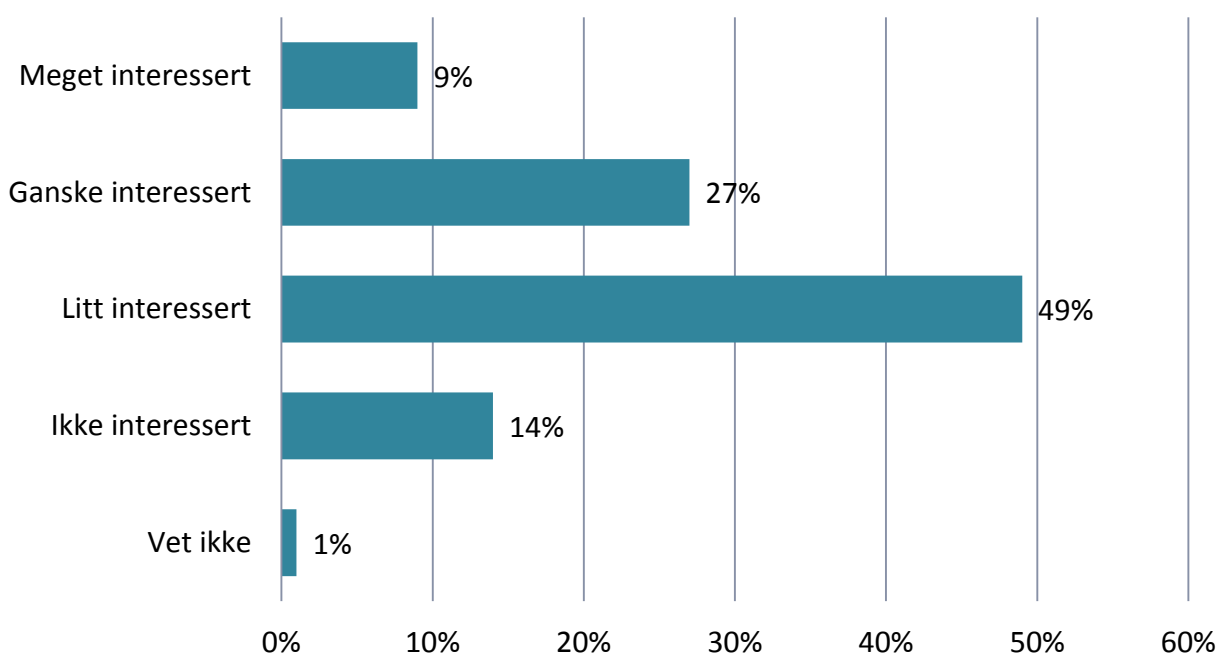
3. Interesse og tilknytning

I undersøkelsen kartlegger vi i hvilken grad folk er interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre, hvor de får informasjon om Forsvaret fra, og i hvilken sammenheng de har erfaring med, eller har vært i kontakt med Forsvaret.

I figur 3.1 ser vi at 36 % av befolkningen er meget eller ganske interesserte i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre. Denne andelen er 4 prosentpoeng lavere enn i fjor, og 7 poeng lavere enn i 2012. Nedgangen i andelen med høy interesse for Forsvaret er en naturlig konsekvens av et noe redusert fokus på Forsvaret i media, og færre store mediasaker sammenlignet med de siste årene. Det er som tidligere store forskjeller mellom kjønn når det gjelder interesse for Forsvaret. Halvparten av alle menn er meget eller ganske interesserte, mens tilsvarende andel for kvinner er på 23 %. Vi ser at den generelle nedgangen i interesse først og fremst skyldes at andelen interesserte synker med 5 prosentpoeng blant menn. Når det gjelder alder er det de yngste (18–29) og de eldste (60+) som er mest interesserte.

På samme måte som for totalinntrykk, ser vi at de som har hatt kontakt med Forsvaret i større grad enn andre er interessert i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre enn de som ikke har hatt kontakt. Dette gjelder alle typer kontakt, også gjennom førstegangstjeneste og Heimevernet. Det er også en sterk sammenheng mellom interesse for Forsvaret og når man sist hadde kontakt. Jo kortere tid siden man hadde kontakt, desto større interesse. Hele 63 % av dem som har hatt kontakt det siste året er meget eller ganske interesserte, mens andelen blant dem som hadde kontakt for mer enn ti år siden er 42 %. Andelen blant dem som ikke har hatt kontakt er på 14 %. Vi finner en liten nedgang i interesse i alle disse gruppene, slik at avstandene holder seg relativt stabile. Det er ingen store geografiske forskjeller når det gjelder interesse for Forsvaret, bortsett fra at Nord-Norge har en høyere andel interesserte (44 %) enn landet for øvrig.

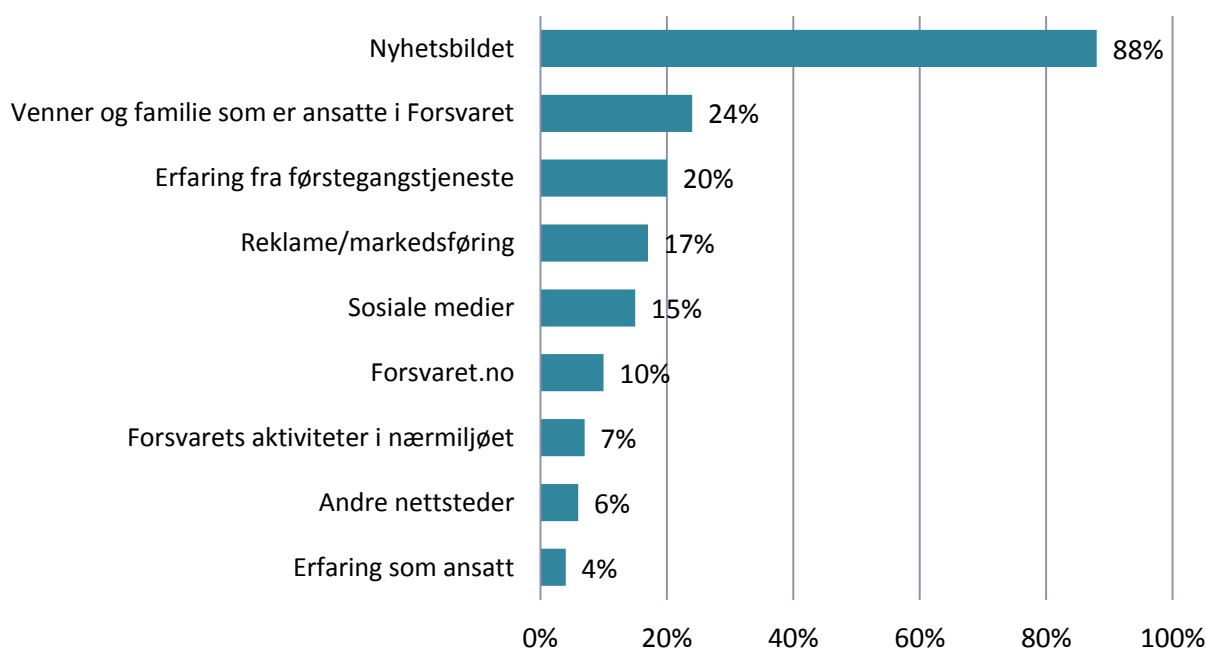
Figur 3.1: Hvor interessert er du i spørsmål som har med Forsvaret å gjøre?

Figur 3.2 viser at de fleste får mesteparten av informasjonen om Forsvaret fra nyhetsbildet. Venner og familie som er ansatt i Forsvaret og erfaring fra førstegangstjeneste er også viktige kanaler. Blant menn svarer 37 % erfaring fra førstegangstjenesten (noe lavere andel enn i fjor), mens denne andelen er 2 % blant kvinner. 17 % nevner reklame/markedsføring. Dette alternativet er endret fra media/reklame siden sist. 33 % svarte dette i fjor. Resultatene er ellers relativt like

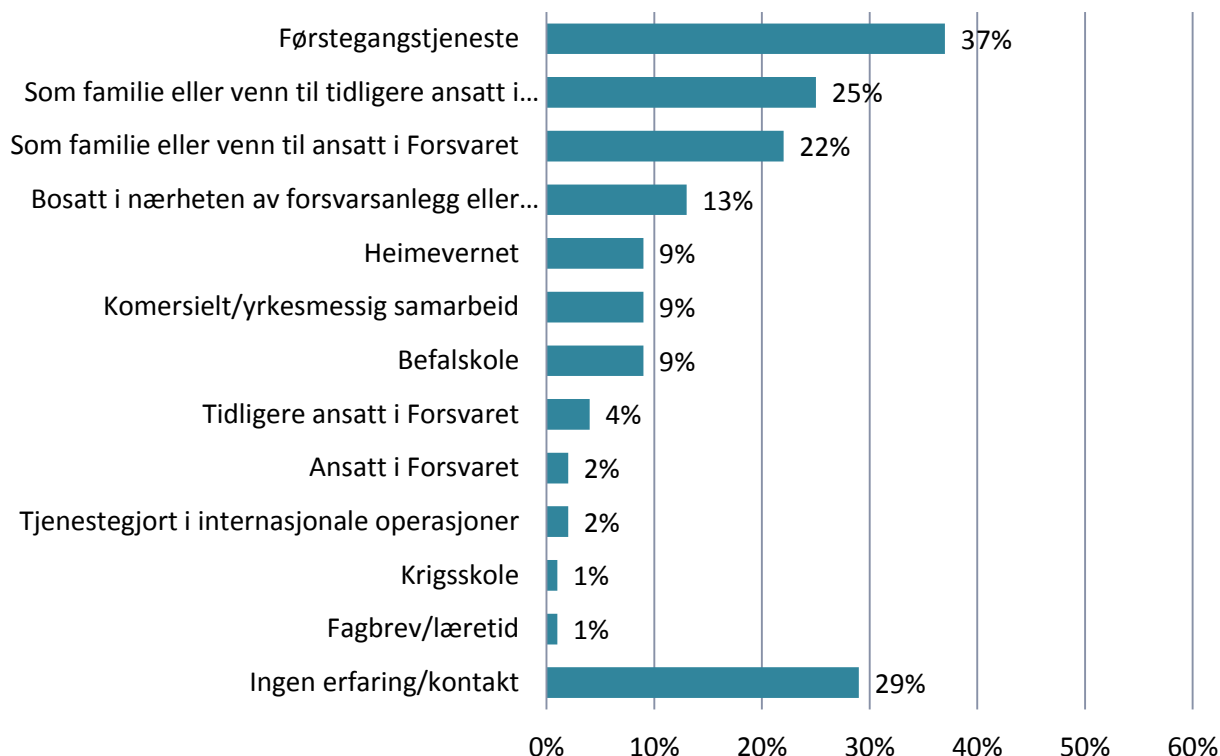
fjorårets. Sosiale medier fortsetter å øke noe (4 poeng). Når det gjelder forsvaret.no ser vi også tydelige forskjeller mellom kjønn: Andelen menn som benytter forsvaret.no er 14 %, mens andelen kvinner er 7 %, den samme forskjellen finner vi for Forsvarets aktiviteter i nærmiljøet (henholdsvis 9 og 5 %). Kvinner henter altså informasjon fra nyhetsbildet, reklame/markedsføring og venner og familie som er ansatt i Forsvaret, mens menn har flere kilder til informasjon i tillegg til at en god del oppgir egen erfaring som en informasjonskilde. Hvis vi ser på forskjeller mellom fylker, finner vi som tidligere at det er signifikant flere som oppgir venner/familie i Hedmark, Troms, Akershus og Hordaland, og aktiviteter i nærmiljøet i de tre nordligste fylkene samt Hedmark og Hordaland. Blant de aller yngste (18–29 år) er det flere som får informasjon fra media/reklame (32 %), familie/venner som er ansatte i Forsvaret (47 %), fra forsvaret.no (26 %), og sosiale medier (35 %) enn i de eldre aldersgruppene. Vi ser en tydelig økning fra i fjor når det gjelder den yngste gruppens bruk av sosiale medier (+ 5 prosentpoeng). De som relativt nylig har vært i kontakt med Forsvaret nevner alle kanaler hyppigere enn andre, bortsett fra nyhetsbildet.

Figur 3.2: Hvor får du informasjon om Forsvaret fra?
(flere svar mulig)

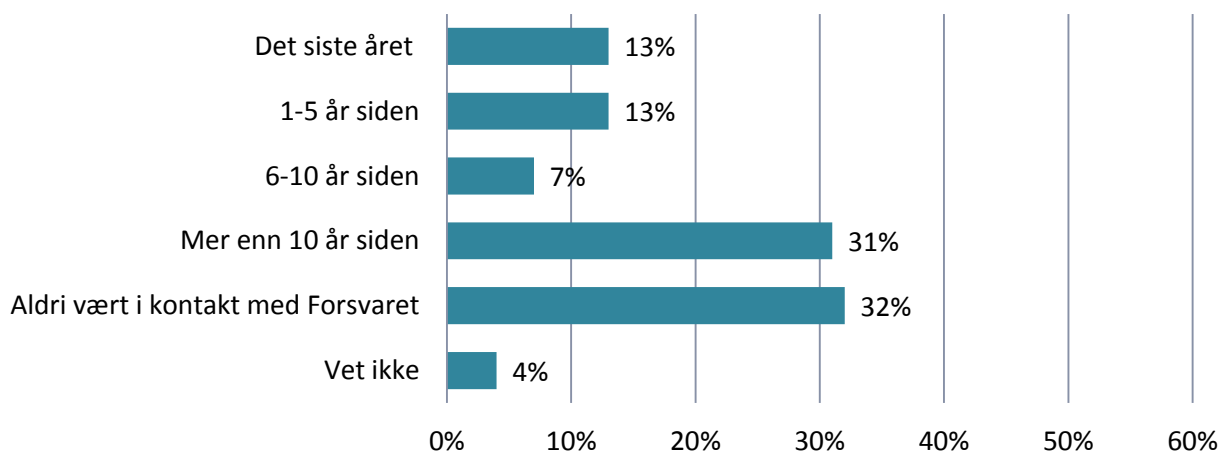
Når det gjelder erfaring og kontakt med Forsvaret (figur 3.3) finner vi tilnærmet ingen endring fra i fjor. Her er det naturlig nok store forskjeller mellom kjønnene. 48 % av kvinnene oppgir at de har ingen erfaring eller kontakt med Forsvaret. Bare 11 % av mennene oppgir det samme. 71 % av mennene oppgir at de har erfaring fra førstegangstjeneste, mens andelen kvinner er 3 %. På landsbasis er 14 % bosatt i nærheten av et forsvarsanlegg/militærleir, mens i Nord-Norge er denne andelen 29 %.

Figur 3.3: I hvilken sammenheng har du erfaring med/vært i kontakt med Forsvaret?
(flere svar mulig)

Figur 3.4 viser når man sist var i kontakt med Forsvaret. 13 % svarer det siste året, og den andelen er naturlig nok høyere blant menn (17 %), blant de yngste (26 % i aldersgruppen 18-29), og blant folk i Nord Norge (19 %). Når det gjelder fylker, er det i Finnmark vi finner den største andelen som oppgir å ha hatt kontakt med Forsvaret det siste året, mens Oslo har den høyeste andelen som aldri har vært i kontakt med Forsvaret. Den laveste andelen som ikke har vært i kontakt finner vi i Finnmark, med 22 %. Andelen kvinner som aldri har vært i kontakt med Forsvaret er 58 %, mens andelen menn er 5 %. I den yngste aldersgruppen er det bare 23 % som aldri har vært i kontakt med Forsvaret, mens denne andelen er 34 % blant alle over 30.

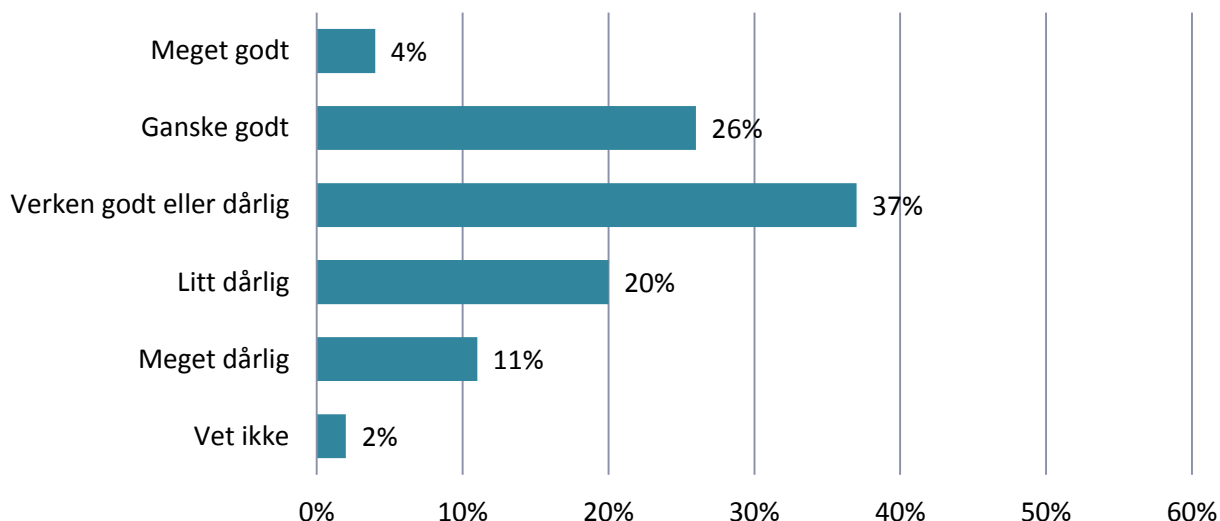
Figur 3.4: Når var du sist i kontakt med Forsvaret?

4. Forsvarets enheter og oppgaver

Vi har stilt en rekke spørsmål om kjennskap til Forsvarets oppgaver, Forsvarets ulike enheter og om hvilket inntrykk man har av dem, samt hvordan Forsvaret vil kunne løse ulike oppgaver. Figur 4.1 viser hvor godt eller dårlig Norges befolkning mener de kjenner til Forsvarets oppgaver.

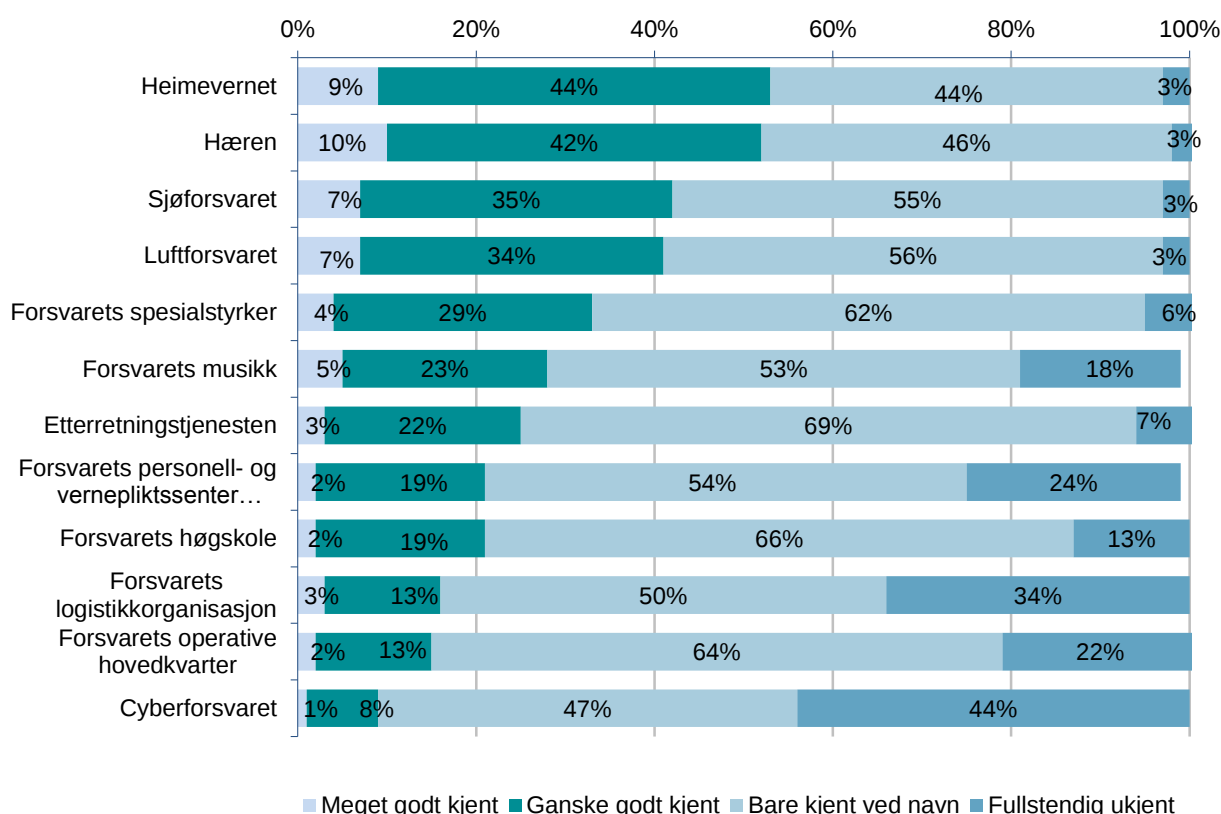
Figur 4.1: Hvor godt eller dårlig mener du at du er kjent med Forsvarets oppgaver?

Resultatene viser at 3 av 10 nordmenn sier seg meget eller ganske godt kjent med Forsvarets oppgaver, og at en tilnærmet lik andel er litt eller meget dårlig kjent med dem. Tidligere har det vært en noe høyere andel som er godt kjent enn dårlig kjent, det vil si at vi har å gjøre med en utvikling i retning av mindre kjennskap til Forsvarets oppgaver. Dette har nok en sammenheng med at interessen for spørsmål som har med Forsvaret å gjøre er noe redusert. Naturlig nok er det slik at jo kortere tid siden man hadde kontakt, jo bedre er man kjent med Forsvarets oppgaver. Menn (48 %) er i større grad enn kvinner (14 %) kjent med Forsvarets oppgaver, og nedgangen i kjennskap finner vi for begge kjønn. De fleste typer personlig kontakt/erfaring med Forsvaret fører også til økt kjennskap. Det er små forskjeller mellom fylker, mens vi ser at en større andel blant de med høyere utdanning enn de uten er kjent med Forsvarets oppgaver.

Figur 4.2 viser i hvor godt folk kjenner til Forsvarets ulike enheter. På tross av at andelen som hevder å ha god kjennskap til Forsvaret har sunket, ser vi at de fleste enhetene som har vært målt siden 2011, har blitt bedre kjent for befolkningen de siste årene. Unntak er Forsvarets personell- og vernepliktssenter (tidligere Vernepliktsverket) som har byttet navn og dermed mister 13 prosentpoeng siden i fjor. Forsvarets spesialstyrker er ny siden sist, men er en av de enhetene som flest kjenner godt (3 av 10). Som i fjor er det slik at menn har høyere kjennskap enn kvinner til alle enhetene, men i mindre grad for Forsvarets musikk. De som har hatt kontakt med Forsvaret de siste fem årene har også tydelig bedre kjennskap til alle enhetene bortsett fra Forsvarets musikk, som altså større deler av befolkningen mener å ha relativt god kjennskap til. Det er generelt en sterk sammenheng både mellom kjennskap til- og inntrykk av enhetene, og generell interesse for- og inntrykk av Forsvaret.

Figur 4.2: Hvor godt eller dårlig kjenner du Forsvarets ulike enheter?

Kjennskapen er som regel høyest i gruppene med høy utdanning. De yngste aldersgruppene har høyest kjennskap til de fleste enhetene.

Når det gjelder geografi, finner vi noen naturlige forskjeller i forhold til hvor de ulike grenene er lokalisert, slik som at det er størst andeler på Vestlandet som er meget godt kjent med Sjøforsvaret, og likeledes med Luftforsvaret i Sør-Trøndelag. I Nordland er det en større andel som er kjent med Forsvarets operative hovedkvarter.

Etter spørsmålet om kjennskap, ble de som hadde svart at de kjenner til de enkelte enhetene også bedt om å oppgi hvilket inntrykk de har av de enkelte enhetene. Vi finner den samme stabiliteten i inntrykk som vi fant for kjennskap. Resultatene er vist i figur 4.3. Den største endringen finner vi for Etterretningstjenesten, der andelen med godt inntrykk øker med 4 poeng fra 33 % til 37 %. Den "nye" enheten Forsvarets spesialstyrker får de beste vurderingene.

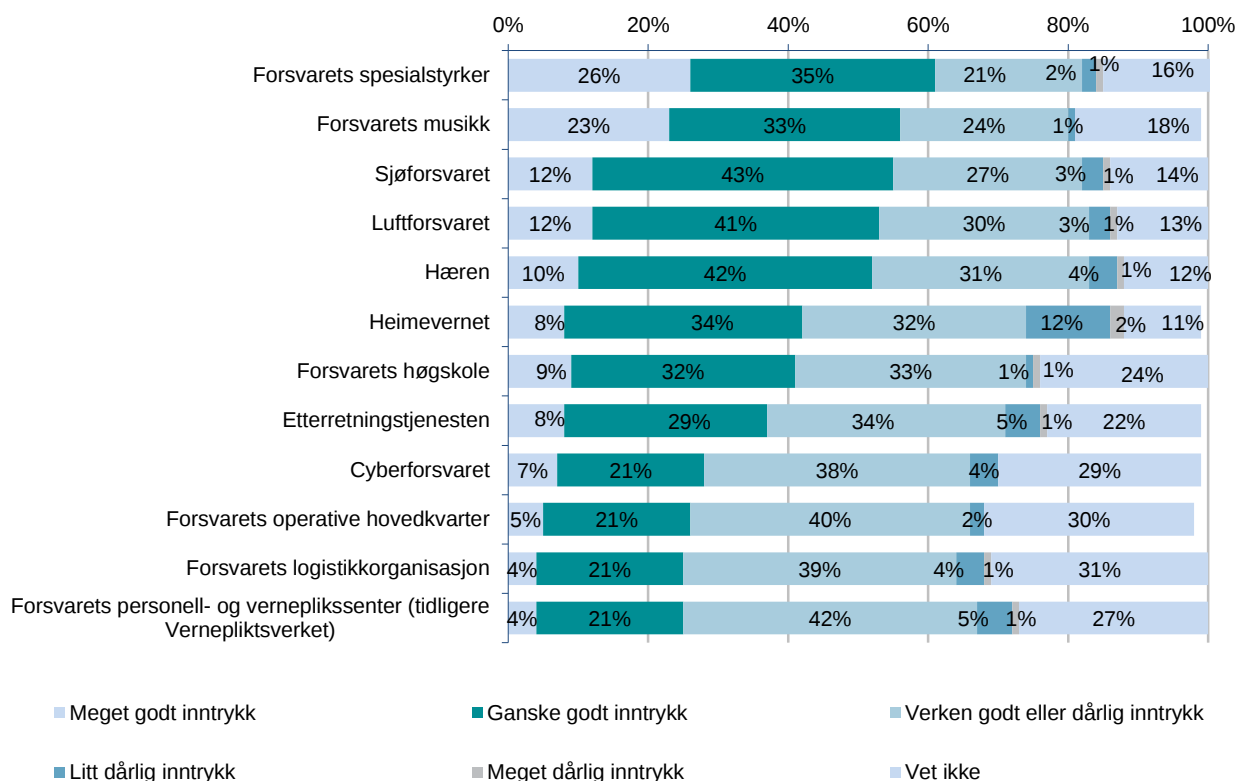
Det er en viss grad av samsvar mellom hvor godt kjent enheten er og hvor godt inntrykk folk har av dem. Forskjellene mellom menn og kvinner er noe ulikt fordelt: Menn har for eksempel et bedre inntrykk av Hæren og et dårligere inntrykk av Heimevernet, mens kvinner har et bedre inntrykk av Forsvarets musikk. Når det gjelder alder finner vi som regel høyest andel godt inntrykk blant de yngste, med noen få unntak (Forsvarets musikk og Forsvarets høyskole).

Vi finner generelt et samsvar mellom inntrykk og hvor lang tid det er siden man hadde kontakt, et gjennomgående mønster i undersøkelsen. Det er også slik at de som har personlig erfaring/kontakt med Forsvaret gjennomgående har best inntrykk av de ulike enhetene, og særlig de enhetene de har hatt kontakt med. Dette gjelder først og fremst våpengrenene og Heimevernet, for de andre enhetene er type kontakt og erfaring av mindre betydning. For

eksempel har de som har tjenestegjort i internasjonale operasjoner, eller er ansatt i Forsvaret, et bedre inntrykk av Hæren enn gjennomsnittet. Det er små forskjeller mellom fylker og landsdeler.

Figur 4.3: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av de ulike enhetene i Forsvaret?

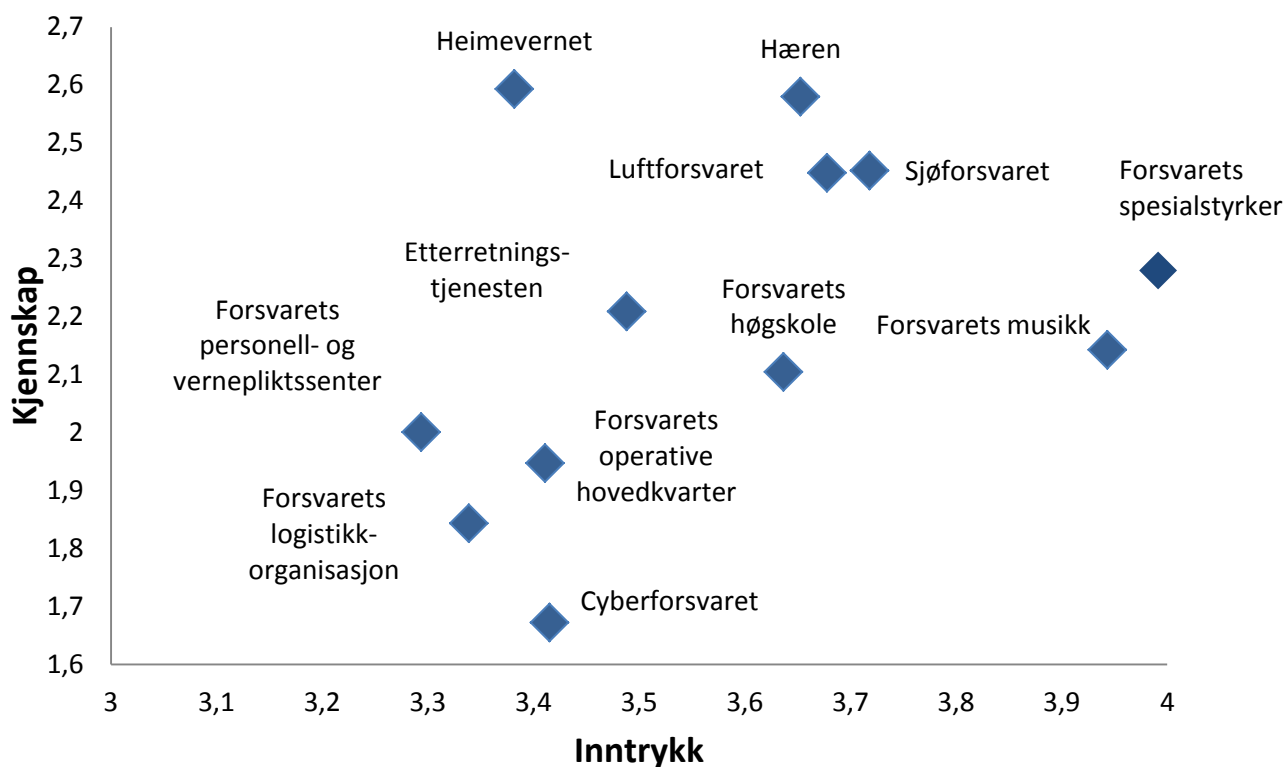
Filter: Kjenner til Forsvarets ulike enheter

Figur 4.4. viser forholdet mellom kjennskap og inntrykk for de ulike enhetene. For å tydeliggjøre den relative forskjellen mellom enhetene viser vi her et utdrag fra den opprinnelige grafen, slik at skalaene er kuttet ulikt for henholdsvis kjennskap og inntrykk. Skalaen for kjennskap går fra 1 (fullstendig ukjent) til 4 (meget godt kjent), mens skalaen for inntrykk går fra 1 (meget dårlig inntrykk) til 5 (meget godt inntrykk)

Denne figuren har ikke endret seg mye siden 2013, og de ulike enhetene plasserer seg på samme måte i forhold til hverandre i år som i fjor. Resultatene viser at Luftforsvaret, Sjøforsvaret og Hæren har høye andeler med både godt inntrykk og god kjennskap, mens for eksempel Heimevernet, som er godt kjent, har en lavere andel godt inntrykk. For Forsvarets musikk er situasjonen omvendt: godt inntrykk, men middels kjennskap. Også Forsvarets høyskole har en relativt høyere andel med godt inntrykk enn med kjennskap. Forskjellene mellom enhetene er små, men sier likevel noe om det relative forholdet mellom disse faktorene.

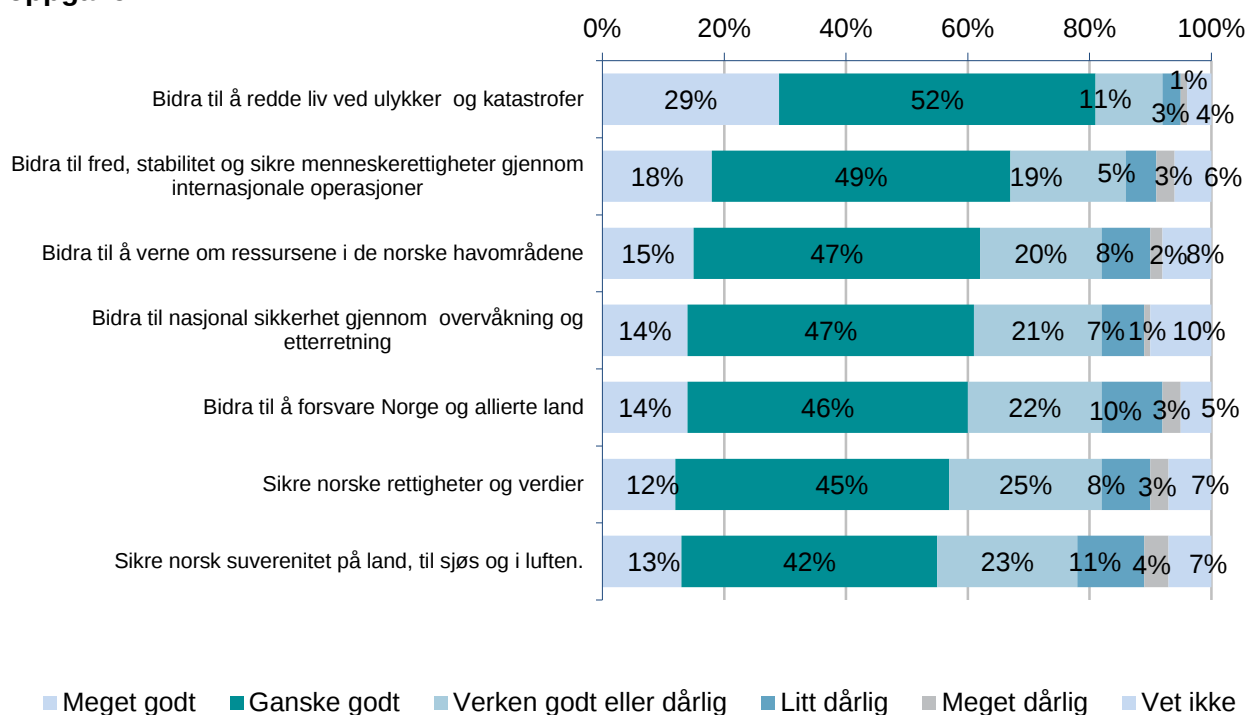
Figur 4.4: Forholdet mellom kjennskap til- og inntrykk av Forsvarets enheter.

Det neste spørsmålet som ble stilt var hvor godt eller dårlig man mener Forsvaret løser, eller vil kunne løse en rekke oppgaver. Resultatene er vist i figur 4.5. For samtlige oppgaver er resultatene tilnærmet uendret. Vi ser likevel en liten forskyvning fra dårlig til godt inntrykk når det gjelder å bidra til fred, stabilitet og menneskerettigheter gjennom internasjonale operasjoner. Nordmenn stoler generelt på at Forsvaret kan løse oppgavene på en god måte. Flest (81 %) har tiltro til at Forsvaret kan bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer på en god måte, men omtrent også for alle andre oppgaver mener et solid flertall at Forsvaret vil løse dem på en god måte. Andelene som ikke har tiltro til Forsvarets evne til å løse oppgavene er lave: Den høyeste andelen vi finner er de 15 % som mener Forsvaret sikrer eller kan sikre norsk suverenitet på land, til sjøs og i luften på en dårlig måte.

Når vi finner høy grad av stabilitet så skal man huske på at stabiliteten etterfølger en periode med positiv utvikling.

Figur 4.5: Hvor godt eller dårlig mener du Forsvaret løser/vil kunne løse følgende oppgaver:

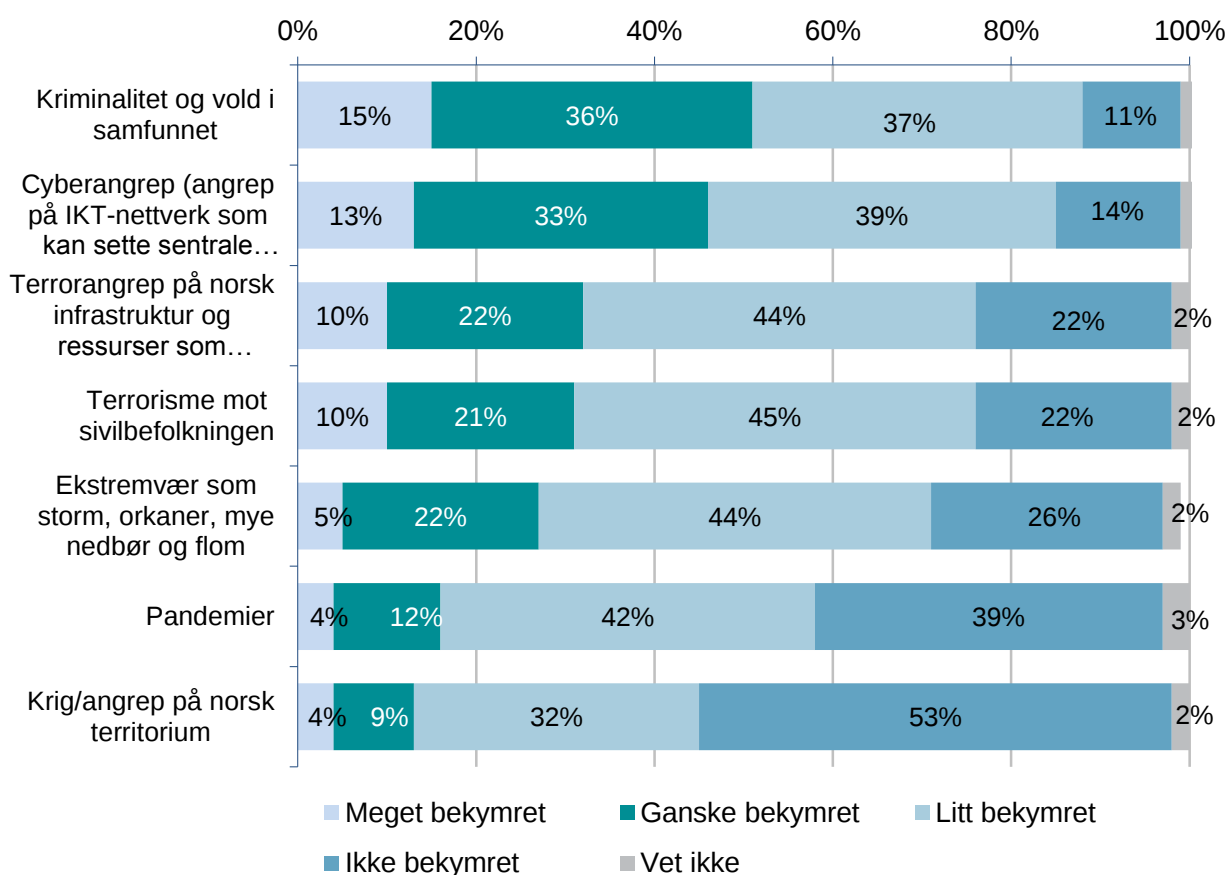

Generelt er det relativt små forskjeller mellom undergrupper. Vi finner ikke entydige kjønnsforskjeller, men kvinner har noe større tiltro enn menn når det gjelder Forsvarets evne til å sikre norsk suverenitet, sikre norske rettigheter og verdier og å forsvare Norge og allierte land. Det er også relativt små forskjeller med hensyn til når man sist hadde kontakt med Forsvaret: Det at man har hatt kontakt eller erfaring med Forsvaret bidrar til en viss grad til å øke tiltroen til Forsvaret for disse oppgavene, men hvilken type erfaring/kontakt man har hatt med Forsvaret har mindre betydning, bortsett fra at de som har vært i førstegangstjeneste generelt har noe lavere tiltro enn andre. Som for de aller fleste andre spørsmål finner vi også her den naturlige, positive sammenhengen mellom totalinntrykk av Forsvaret, kjennskap og interesse. Holdninger til dette spørsmålet ser ikke ut til å ha noen sammenheng med hvor i landet man bor.

I forlengelsen av spørsmålet om oppgaver har vi stilt spørsmål om hvor bekymret folk er for ulike typer trusler mot nasjonal sikkerhet, samt hvilket inntrykk de har av Forsvarets evne til å møte disse truslene. I figur 4.6, som viser hvor bekymret folk er, er de truslene som er mest relevant for Forsvaret satt i perspektiv ved at noen utvalgte mindre relevante trusler er inkludert.

Også her kan vi observere en høy grad av stabilitet sammenlignet med 2013, med noen interessante endringer: Andelen som er meget eller ganske bekymret for terrorisme mot sivilbefolkningen og kriminalitet og vold i samfunnet synker med henholdsvis 5 og 4 prosentpoeng. Derimot øker den tilsvarende andelen for ekstremvær med 3 poeng (5 poeng fra 2012) i tillegg til at andelen som *ikke* er bekymret for dette synker fra 32 % til 26 %. Hvis denne utviklingen fortsetter er det viktig at befolkningen har et godt inntrykk av Forsvarets evne til å møte denne utfordringen (se figur 4.7). Vi vet allerede at befolkningen mener Forsvaret på en god måte bidrar eller kan bidra til å redde liv ved ulykker og katastrofer (figur 4.5). Vi legger også merke til at andelen som *ikke* er bekymret for krig og angrep på norsk territorium synker fra 59 % til 53 %.

Figur 4.6: Hvor bekymret er du for følgende trusler mot nasjonal sikkerhet?

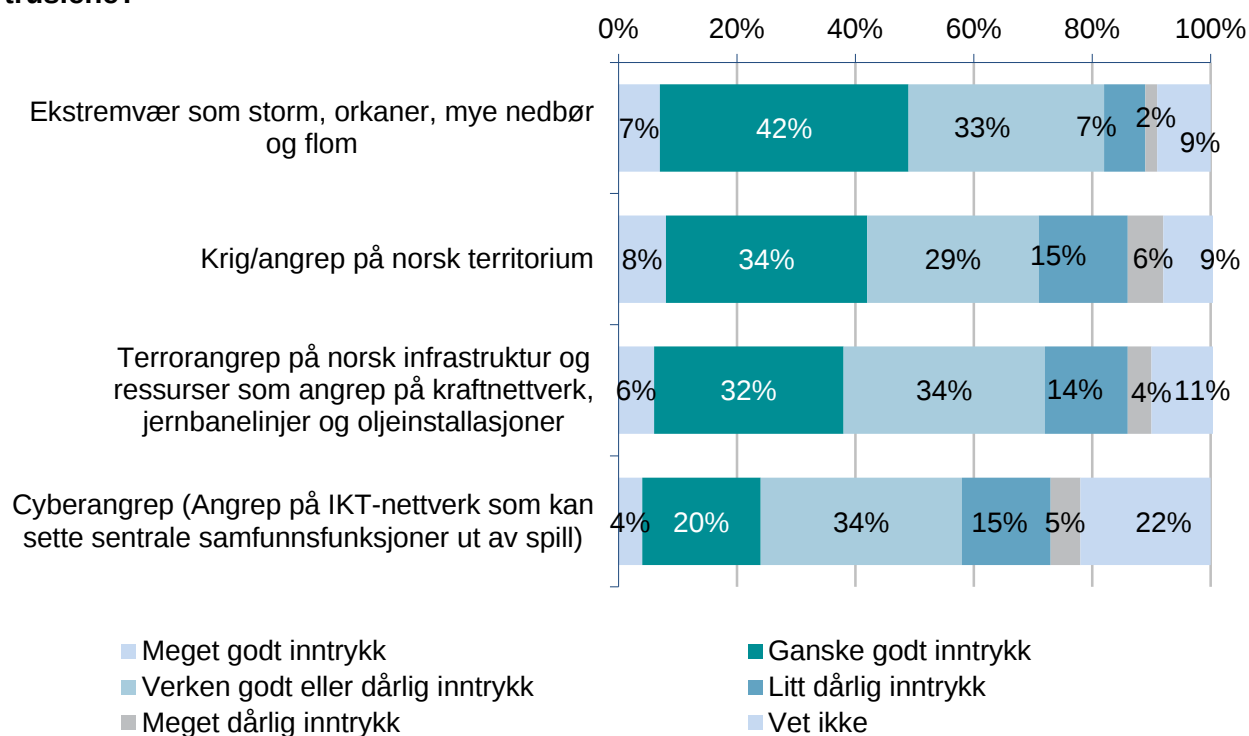
Som tidligere er kvinner mer bekymret enn menn for krig og andre og kriminalitet og vold. Vi finner igjen noen naturlige forskjeller, som at folk på Nord-Vestlandet er noe mer bekymret enn andre for ekstremvær, og folk i det sentrale østlandsområdet er aller minst bekymret for dette. Folk som er 60 år eller eldre er generelt mer bekymret enn yngre aldersgrupper, kvinner er i noen grad mer bekymret enn menn, og folk uten høyere utdanning er mer bekymret enn de som har høyere utdanning. De som er meget eller ganske interessert i spørsmål om Forsvaret er også noe mer bekymret enn andre, mens sammenhengen er mindre tydelig når det gjelder totalinntrykk, kjennskap og erfaring/kontakt. Unntaket her er, som tidligere, bekymringen for Cyberangrep, der erfaring og kjennskap betyr en viss økt bekymring, trolig som følge av økt bevissthet.

Videre ser vi i figur 4.7 på hvilket inntrykk folk har av Forsvarets bidragsevne til å møte de av disse truslene som er relevante for Forsvaret. Resultatene viser at folks inntrykk av Forsvarets bidragsevne har blitt betydelig bedre på alle disse områdene siden 2011, og at inntrykket ligger stabilt siden i fjor. Kvinner har et bedre inntrykk enn menn av Forsvarets evne til å møte krig/angrep og ekstremvær, mens menn har et bedre inntrykk når det gjelder Cyberangrep. Yngre har et bedre inntrykk enn eldre, bortsett fra når det gjelder ekstremvær. Igjen ser vi at kjennskap, interesse og totalinntrykk henger sammen med et godt inntrykk her. Erfaring og nylig kontakt fører også til positive inntrykk.

Når det gjelder inntrykk av Forsvarets evne til å møte dem, rangeres de ulike truslene noe annerledes enn når det gjelder bekymring. Folk er mer bekymret for terrorangrep på norsk infrastruktur og cyberangrep, men har best inntrykk av Forsvarets evne til å møte ekstremvær og krig/angrep. Dette så vi også i fjor, og kan for eksempel skyldes at Forsvarets evner når det gjelder de to sistnevnte truslene er mer synlige i befolkningen, og rimer mer med en tradisjonell

oppfatning av hva Forsvaret kan og gjør, enn de to andre truslene som er av mer moderne karakter.

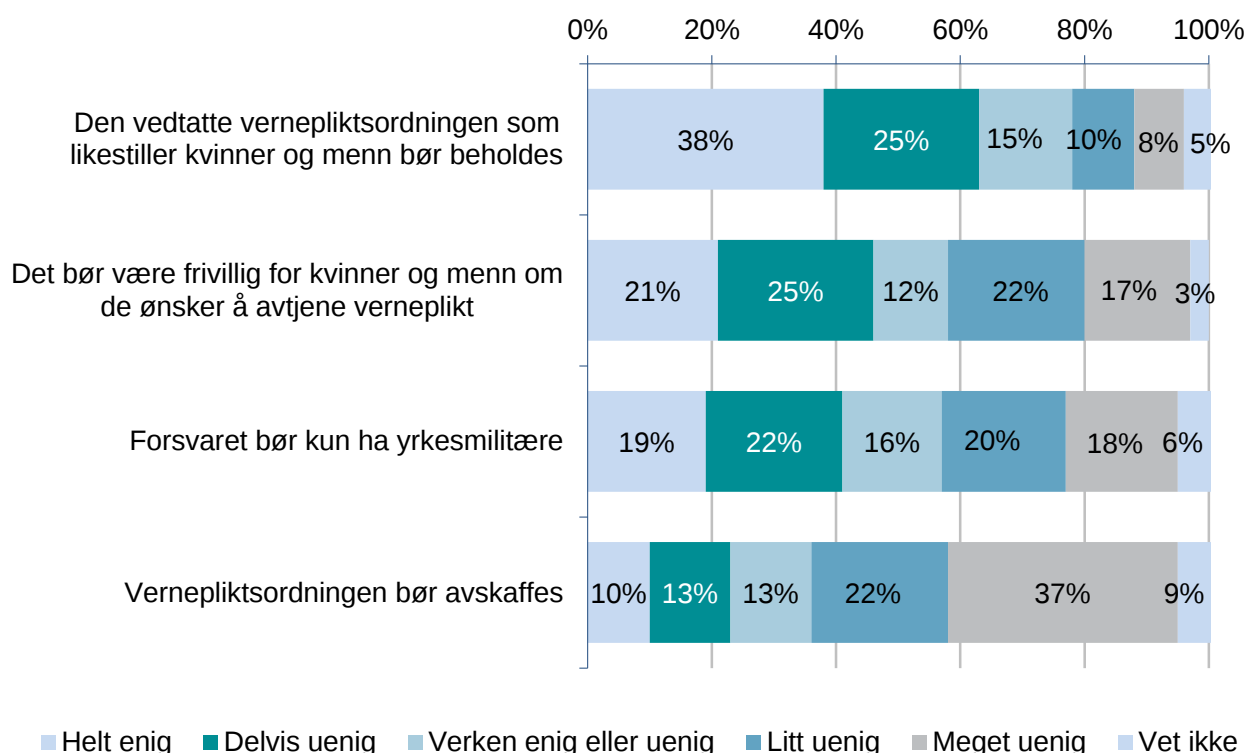
Figur 4.7: Hvor godt eller dårlig inntrykk har du av Forsvarets bidragsevne til å møte disse truslene?

5. Verneplikt

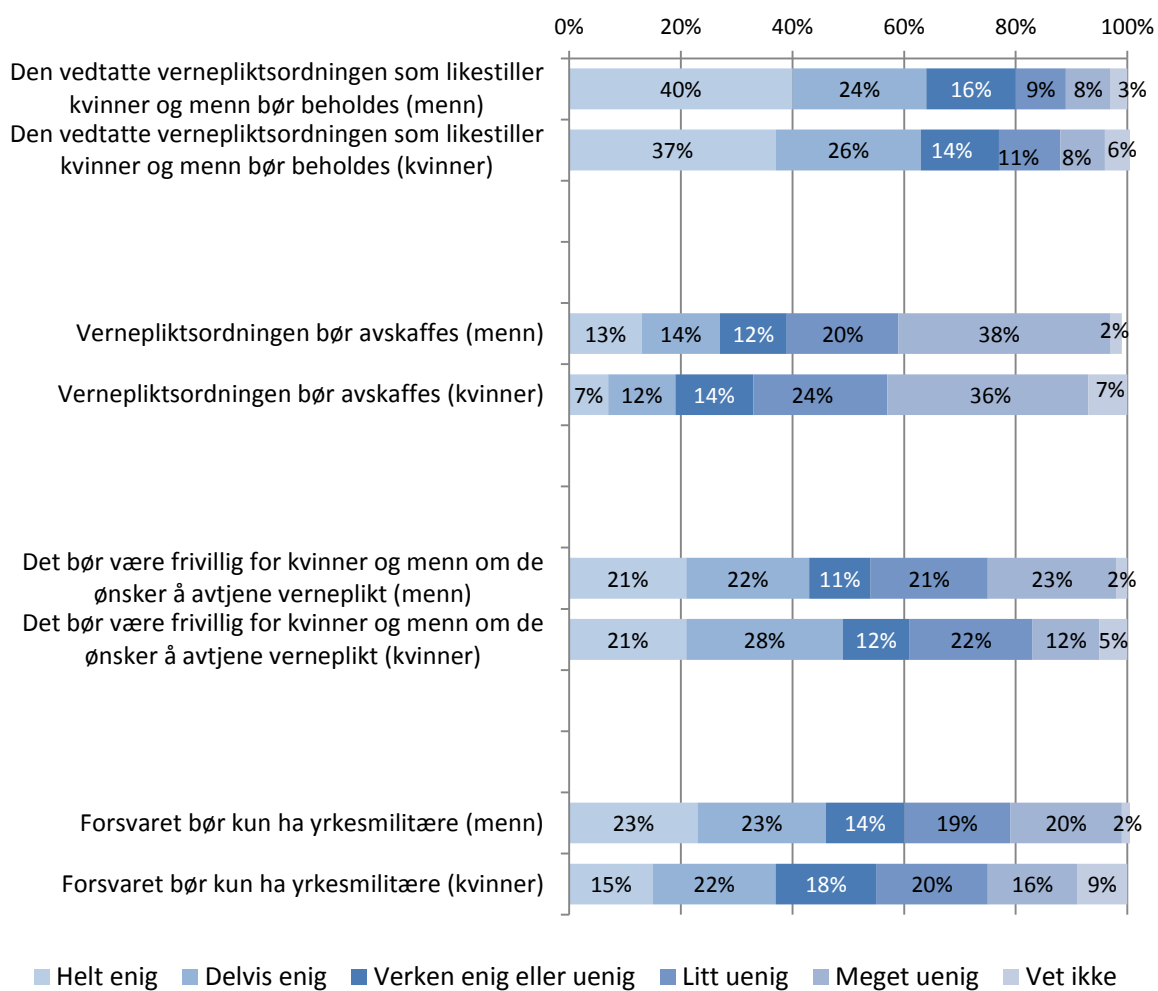
Den vedtatte vernepliktsordningen som likestiller kvinner og menn har støtte i befolkningen: 63 % er enige i at den bør beholdes, mens 25 % er uenige. Det er ingen store forskjeller mellom kvinner og menn når det gjelder synet på dette spørsmålet (se figur 5.2). Kjønnsnøytral verneplikt ble vedtatt etter undersøkelsen i fjor, slik at noen av disse påstandene er endret deretter. Det er likevel interessant å sammenligne andelen som mener dagens kjønnsnøytrale ordning bør beholdes, med andelen som ville beholde den ordningen som var gjeldende ved undersøkelsen i fjor som altså ikke var kjønnsnøytral. Der 63 % vil beholde den nye ordningen i år, ville 41 % beholde den gamle ordningen i 2013. I figur 5.1 ser man at det er en relativt høy andel (41 %) som er enige i at Forsvaret kun bør ha yrkesmilitære. Dette rimer dårlig med at kun 23 % mener vernepliktsordningen bør avskaffes, som jo ville være en konsekvens. Går man litt bak disse tallene ser vi at av de 41 % som er enige i at Forsvaret kun bør ha yrkesmilitære, er så mange som 39 % *uenige* i at vernepliktsordningen burde avskaffes. Resultatene for påstanden om yrkesmilitære bør derfor tolkes med forsiktighet, og tyder på manglende forståelse av dette begrepet.

Figur 5.1: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander:

Vi finner ingen store forskjeller mellom undergrupper når det gjelder syn på kjønnsnøytral verneplikt, annet enn at de som har et dårlig totalinntrykk og ikke er interessert i Forsvaret i større grad er uenige i at den bør beholdes. Disse er også i større grad enige i at vernepliktsordningen burde avskaffes. Motstand mot vernepliktsordningen finner vi mest av på Vestlandet, særlig i Rogaland der 30 % er enige i at den bør avskaffes. Oslo ligger også noe over befolkningen totalt, med 27 % enige.

Figur 5.2: Svarfordeling mellom kvinner og menn for påstanden om verneplikt:

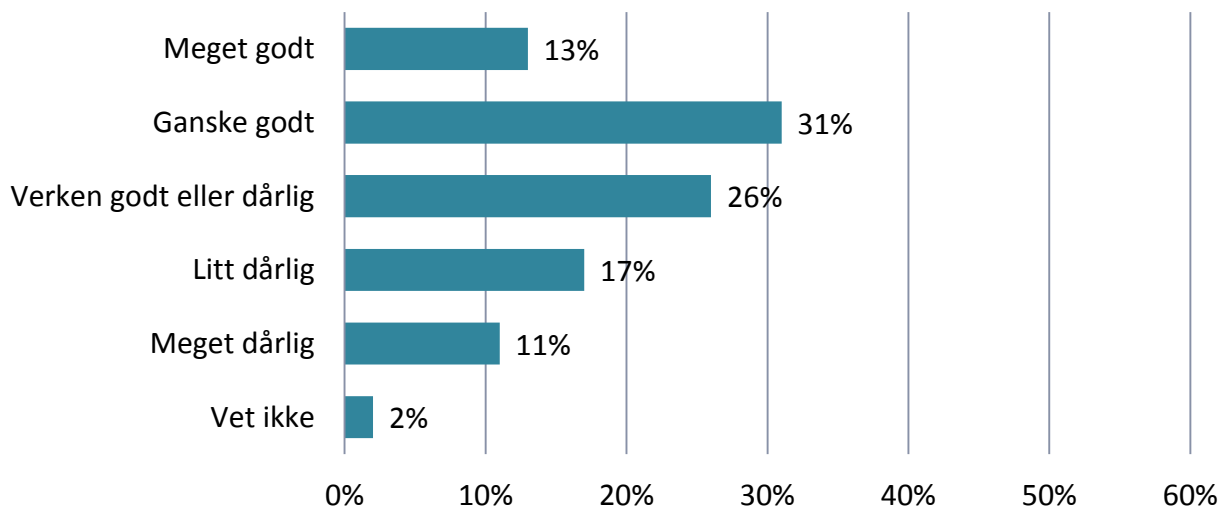
6. Utdanning

I denne delen av undersøkelsen ser vi på i hvilken grad ungdom, det vil her si de som er yngre enn 30 år, er kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret, og vurderinger av- og interesse for en utdanning i Forsvaret. Tidligere har en del av disse spørsmålene blitt stilt til alle, slik at resultatene ikke er fullstendig sammenlignbare.

Figur 6.1 viser i hvilken grad man er kjent med utdanningsmulighetene. 44 % oppgir at de er meget eller ganske godt kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret. 28 % oppgir at de er litt eller meget dårlig kjent med disse mulighetene.

Gutter er i mye større grad enn jenter kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret (54 % mot 36 % er meget eller ganske godt kjent med mulighetene). Også her finner vi en naturlig positiv sammenheng mellom totalinntrykk, kjennskap og interesse for Forsvaret. De som har avtjent førstegangstjeneste, eller hatt kontakt med Forsvaret på annen måte de siste 5 årene, er naturlig nok bedre kjent med mulighetene enn de som ikke har hatt kontakt med Forsvaret. Vi ser også at de som er mellom 18 og 24 år er bedre kjent med mulighetene enn de som er fra 25 til 29 år (51 % mot 40 %).

Figur 6.1: Hvor godt eller dårlig er du kjent med mulighetene for å ta utdanning i Forsvaret?

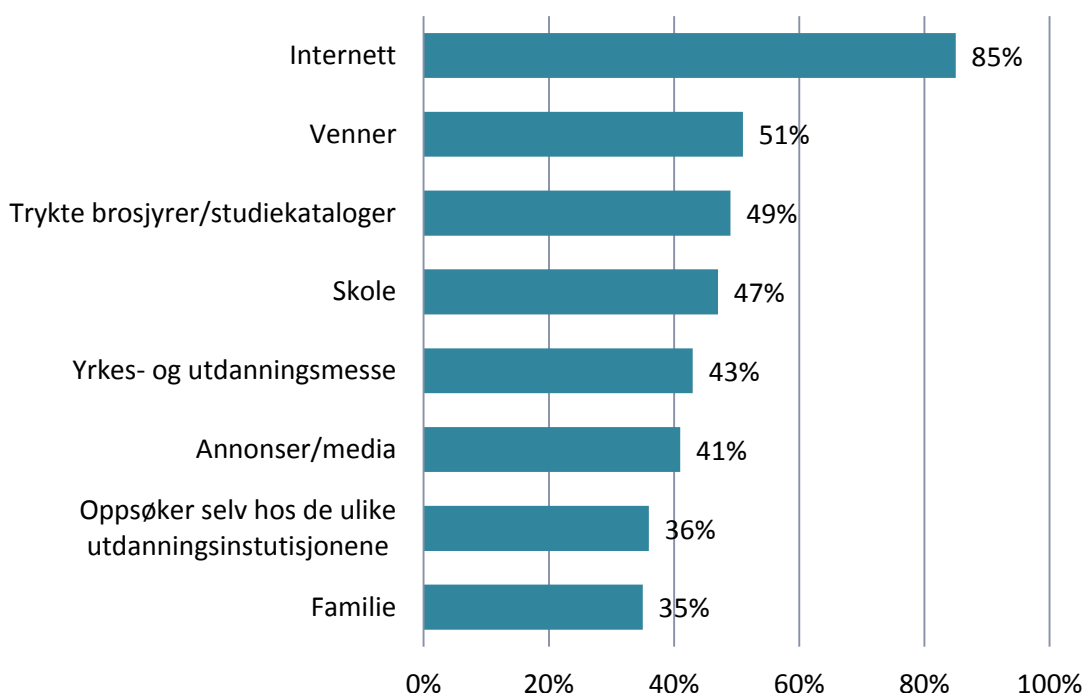

Ungdommen ble også spurt om hvor de får informasjon om utdanningsmuligheter fra. Figur 6.2 viser svarfordelingen for dette. Her hadde man anledning til å oppgi flere svar. Resultatene er sammenlignbare med 2013, da dette spørsmålet også da kun gikk til de under 30 år.

Internett er den viktigste kilden til informasjon om utdanningsmuligheter. 85 % oppgir internett som informasjonskilde, omtrent likt som i fjor. Fremdeles er det viktig med skriftlig informasjon, selv om andelen som nevner dette går ned med 5 prosentpoeng, 49 % oppgir trykte brosjyrer og studiekataloger som en viktig kilde til informasjon. Venner og skole er også stadig viktige kilder. Trenden viser at internett blir viktigere, men at informasjon i trykt form fremdeles er viktig. Den eneste kanalen som går tydelig tilbake er annonser/media, som nå nevnes av 41 % mot 50 % i 2013.

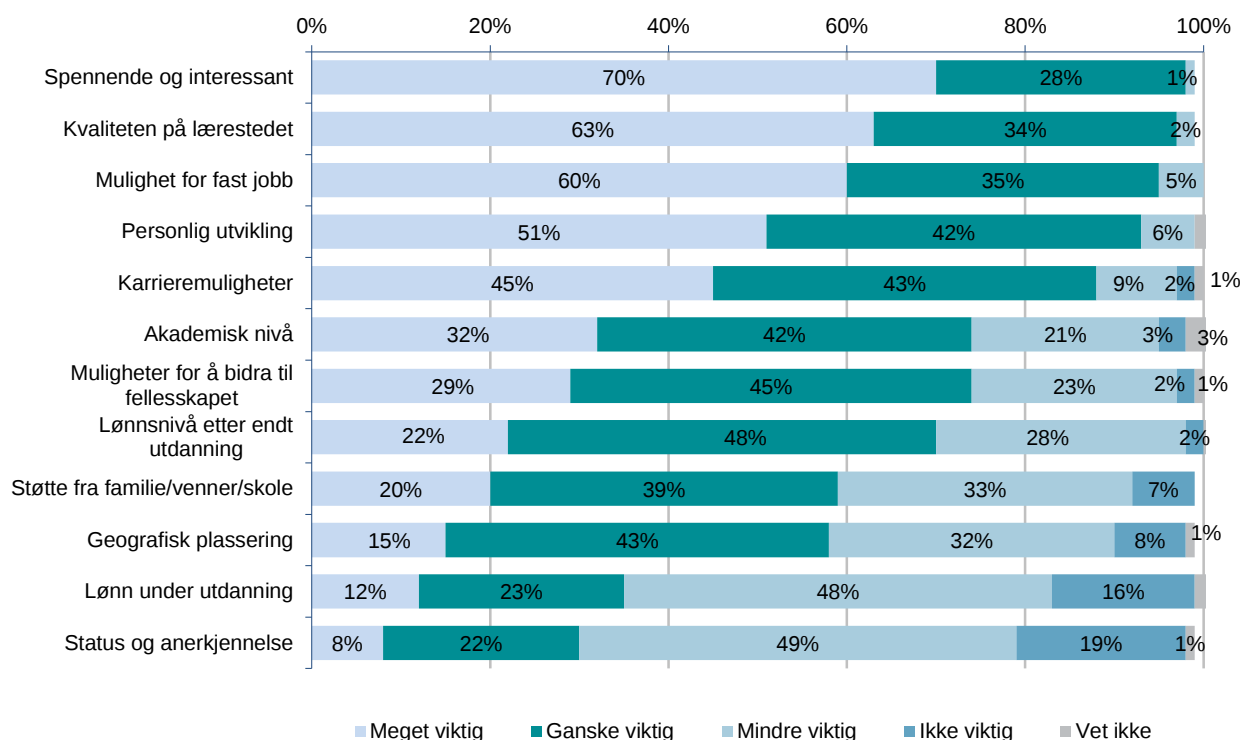
Det er kun små forskjeller mellom kjønnene, men gutter får i noe større grad enn jenter informasjon fra venner og skole og jenter nevner yrkes- og utdanningsmesser noe oftere enn gutter.

Figur 6.2: Hvor får du informasjon om utdanningsmuligheter fra?

Videre spurte vi om hvor viktige ulike forhold bør være når man skal velge utdanning generelt, og deretter ble man bedt om å vurdere de samme forholdene ved en utdanning i Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger. Figur 6.3 og 6.4 viser hvilke forhold folk mener bør vektlegges generelt ved valg av utdanning, og hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes sammenlignet med andre utdanninger.

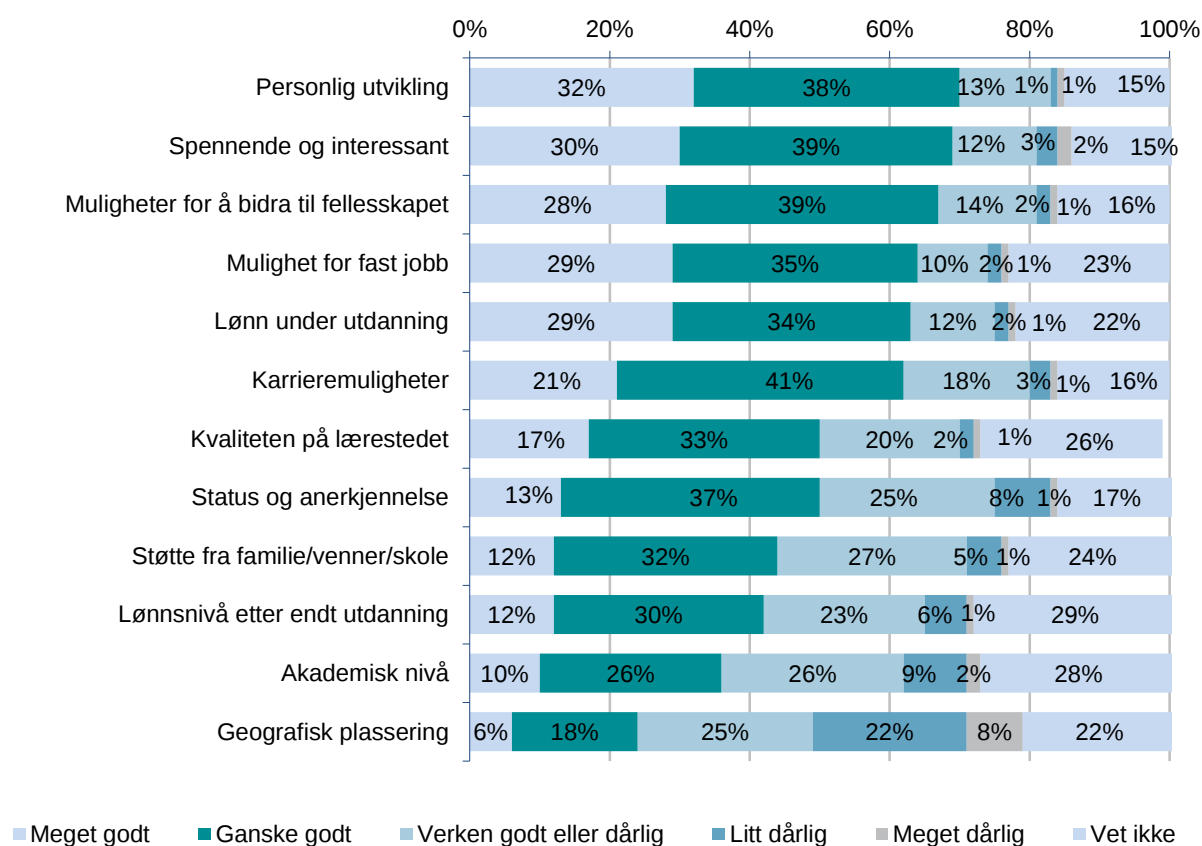
Figur 6.3: Hvor viktige mener du følgende forhold bør være når man skal velge utdanning?

Spennende og interessant, kvaliteten på lærestedet, muligheter for fast jobb og personlig utvikling vurderes som de viktigste forholdene ved valg av utdanning. Selv om resultatene ikke er fullstendig sammenlignbare, rimer dette greit med tidligere resultater.

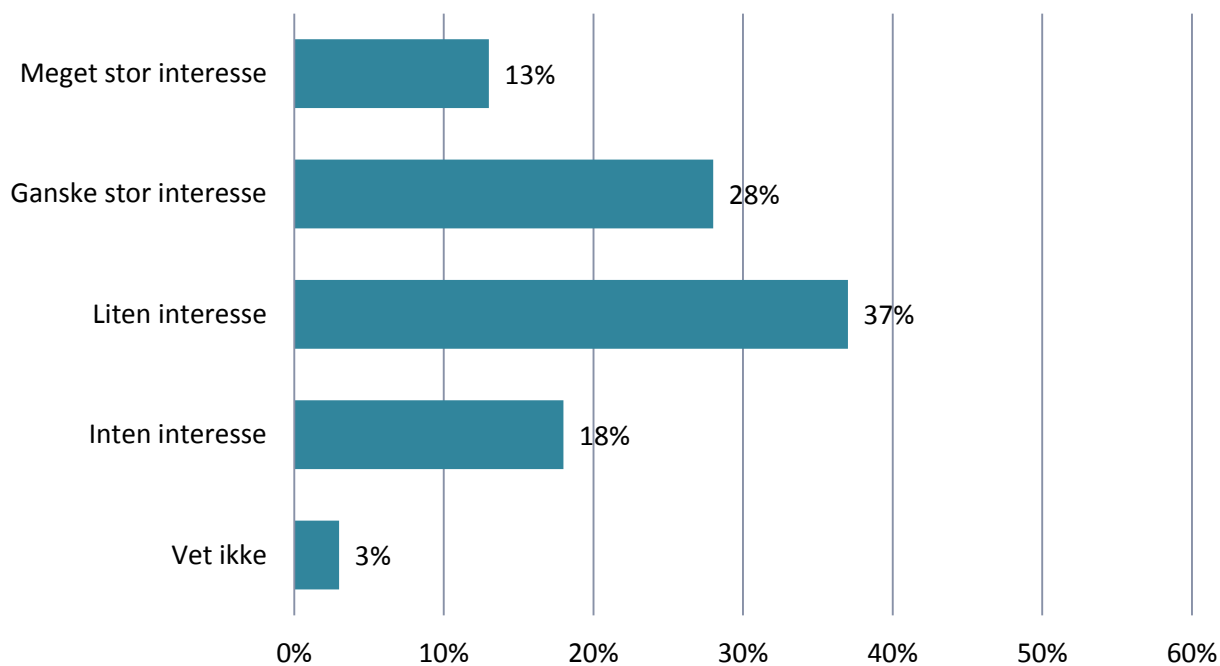
Figur 6.4 viser hvordan en utdanning i Forsvaret vurderes når det gjelder disse forholdene. Resultatene viser at rangeringen av forholdene blir noe annerledes her. Personlig utvikling og spennende og interessant, som dog også vurderes som viktig, rangeres høyest av ungdommen. Mulighet for fast jobb vurderes også både som viktig og som bra ved en utdanning i Forsvaret. Andre ting som vurderes som bra ved en utdanning i Forsvaret, som mulighet for å bidra til fellesskapet og særlig lønn under utdanning, vurderes som noe mindre viktig. På motsatt vis vurderes kvaliteten på lærestedet som svært viktig, men bare som middels godt ved en utdanning i Forsvaret.

Figur 6.4: Hvor godt eller dårlig vil du vurdere følgende forhold ved en utdanning fra Forsvaret sammenlignet med andre utdanninger?

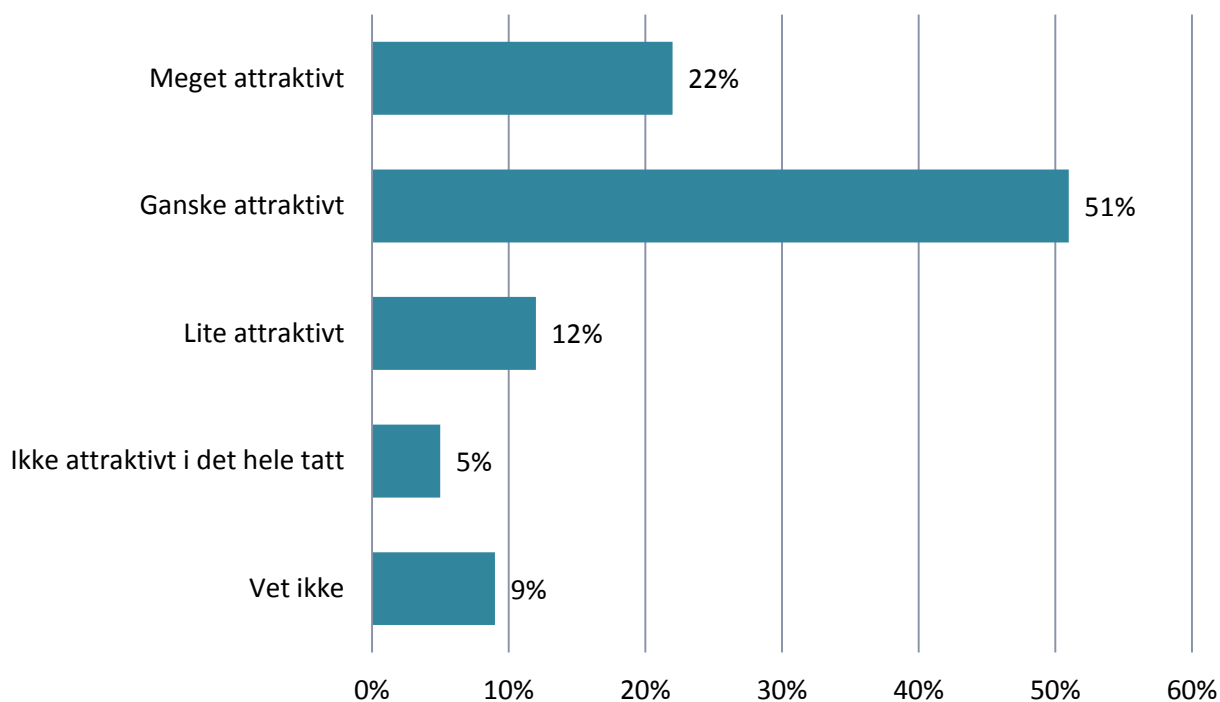

De siste spørsmålene innenfor utdanningsområdet omhandler hvor interessert man ville være i å ta en utdanning i Forsvaret, eventuelt anbefale andre å gjøre det. De under 30 ble spurt om hvor stor interesse de ville hatt for å velge en utdanning i Forsvaret (Figur 6.5), mens de over 30 ble spurt om hvor attraktivt de mener det ville være å ta en utdanning i Forsvaret dersom de skulle anbefale det til en som er ung i dag (Figur 6.6).

Figur 6.5: Uavhengig av hvilken utdanning du eventuelt har valgt. Hvor stor interesse ville du hatt for å velge en utdanning i Forsvaret?

Figur 6.6: Hvis du skulle anbefale en utdanning til en som er ung i dag. Hvor attraktivt mener du det ville være å velge en utdanning i Forsvaret?

Resultatene viser at hele 41 % av de unge ville hatt interesse for en utdanning i Forsvaret, og så mye som 73 % av de over 30 vurderer en utdanning i Forsvaret som attraktivt. For sistnevnte ser vi at andelen som svarer meget attraktiv øker fra 16 % til 22 %.

I gruppen under 30 år (figur 6.5) finner vi at en større andel gutter (51 %) enn jenter (34 %) ville hatt meget eller ganske stor interesse for å ta en utdanning i Forsvaret. Andelen øker noe fra i fjor for gutter, mens den synker noe for jenter. Blant de som har avtjent førstegangstjeneste er andelen 60 %, som er høyere enn i fjor.

Blant dem som er over 30 (figur 6.6) er det små forskjeller i undergrupper. De som er 40 år eller eldre ser på en utdanning i Forsvaret som mer attraktivt enn de som er i 30-årene. De som selv har bakgrunn fra Forsvaret, eller har familie eller venner som har det vil i større grad enn andre anbefale unge å ta utdanning i Forsvaret. Det er også slik at de som selv ikke har høyere utdanning i større grad enn andre vil anbefale en utdanning i Forsvaret.

For å se nærmere på disse resultatene har vi gjort en regresjonsanalyse av hvilke forhold ved en utdanning i Forsvaret som påvirker hvor interessert de unge ville være i å ta en slik utdanning. Viktige faktorer nevnes i tabell 6.1:

Tabell 6.1: Faktorer som påvirker hvor interessert man er i en utdanning i Forsvaret.

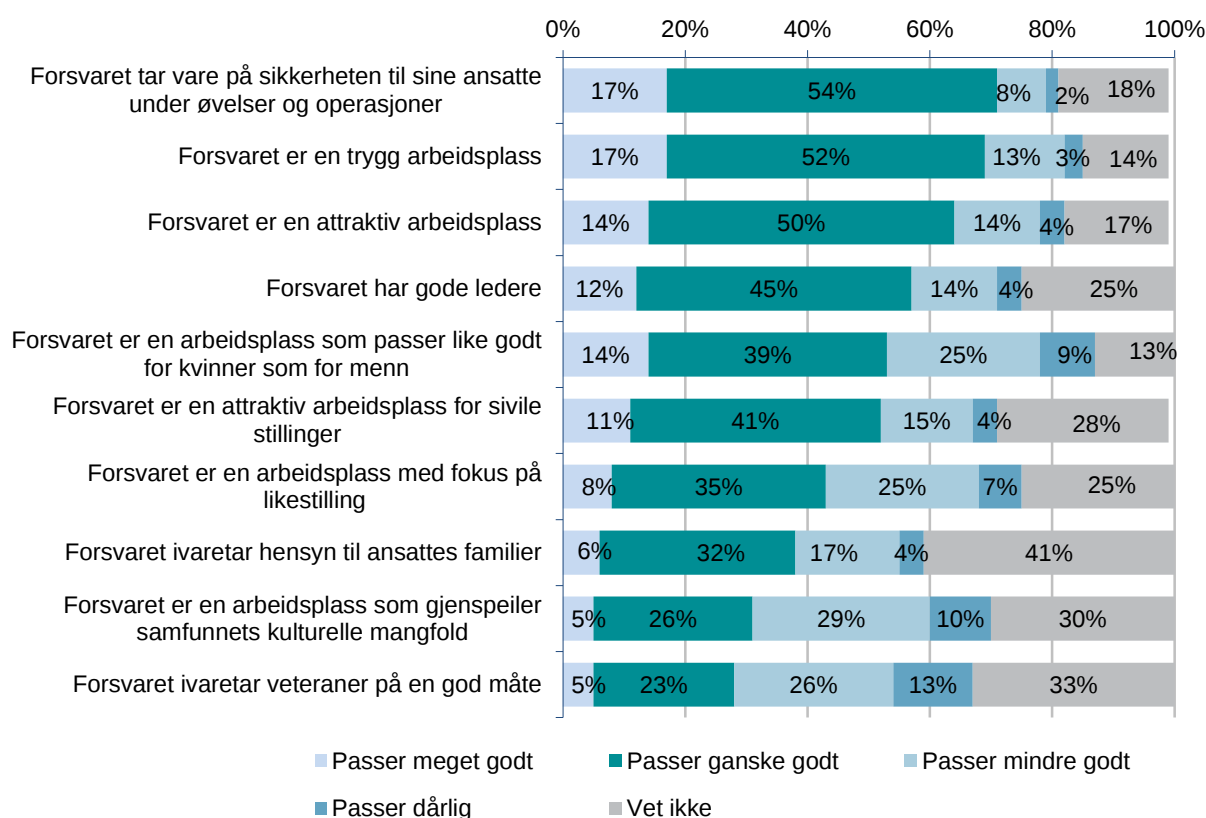
Unge egen interesse
Spennende og interessant Personlig utvikling Støtte fra familie/venner/skole Akademisk nivå Lønnsnivå etter endt utdanning (negativ korrelasjon)

Spennende og interessant er den klart viktigste faktoren, som i 2013. Støtte fra familie/venner/skole har fått økt betydning. Vi finner også at det å være negativ til en utdanning i Forsvaret tydelig samvarierer med en oppfatning om lav lønn etter endt utdanning, en sammenheng vi ikke har funnet tidligere.

7. Arbeidsplass

Etter å ha sett på utdanning i Forsvaret, ser vi her nærmere på befolkningens syn på Forsvaret som arbeidsplass. Resultatene er fremstilt i figur 7.1. Bortsett fra enkelte endringer i påstander formuleringer, er resultatene stabile med nøyaktig lik rangering av påstandene som i 2013 etter andel passer meget og ganske godt. Den mest utbredte oppfatningen er stadig at Forsvaret tar vare på sikkerheten til sine ansatte, mens vi samtidig ser at det er en økende andel som synes trygg og attraktiv passer godt på Forsvaret som arbeidsplass. I år har vi også spurt om hvorvidt Forsvaret oppfattes som en attraktiv arbeidsplass for sivile stillinger, og resultatene viser at over halvparten av befolkningen mener at dette passer godt, og det vurderes nesten like godt som at Forsvaret er en attraktiv arbeidsplass generelt sett. Vi ser også en økning i andelen som mener Forsvaret har fokus på likestilling, men det er fortsatt under halvparten (43 %) som mener dette. Tidligere har vi brukt påstanden "Forsvaret er en arbeidsplass som *bør* gjenspeile samfunnets kulturelle mangfold", noe mange (49 % i 2013) har vært enige i. Denne gangen har vi spurt om Forsvaret som arbeidsplass faktisk gjør dette, og det er tydelig færre som mener dette er en passende beskrivelse: 31 % svarer at det passer meget eller ganske godt.

Figur 7.1: Nedenfor følger noen utsagn om Forsvaret som arbeidsplass. Hva er ditt inntrykk av hvor godt eller dårlig disse utsagnene passer for Forsvaret?

Resultatene er ellers rimelig stabile. Ser vi på undergrupper finner vi at de yngste gjennomgående mener påstandene passer godt sammenlignet med eldre aldersgrupper. Og naturlig nok svarer kvinner langt oftere enn menn at de ikke vet når de blir bedt om å ta stilling til påstandene. Det samme gjelder de som ikke har erfaring/kontakt med Forsvaret, også det naturlig nok. Vi ser også at de med høy utdanning mener de ulike påstandene passer mindre godt enn hva de med lavere utdanning gjør, og som de fleste andre spørsmål henger dette sammen med totalinntrykk, interesse og kjennskap til Forsvaret.

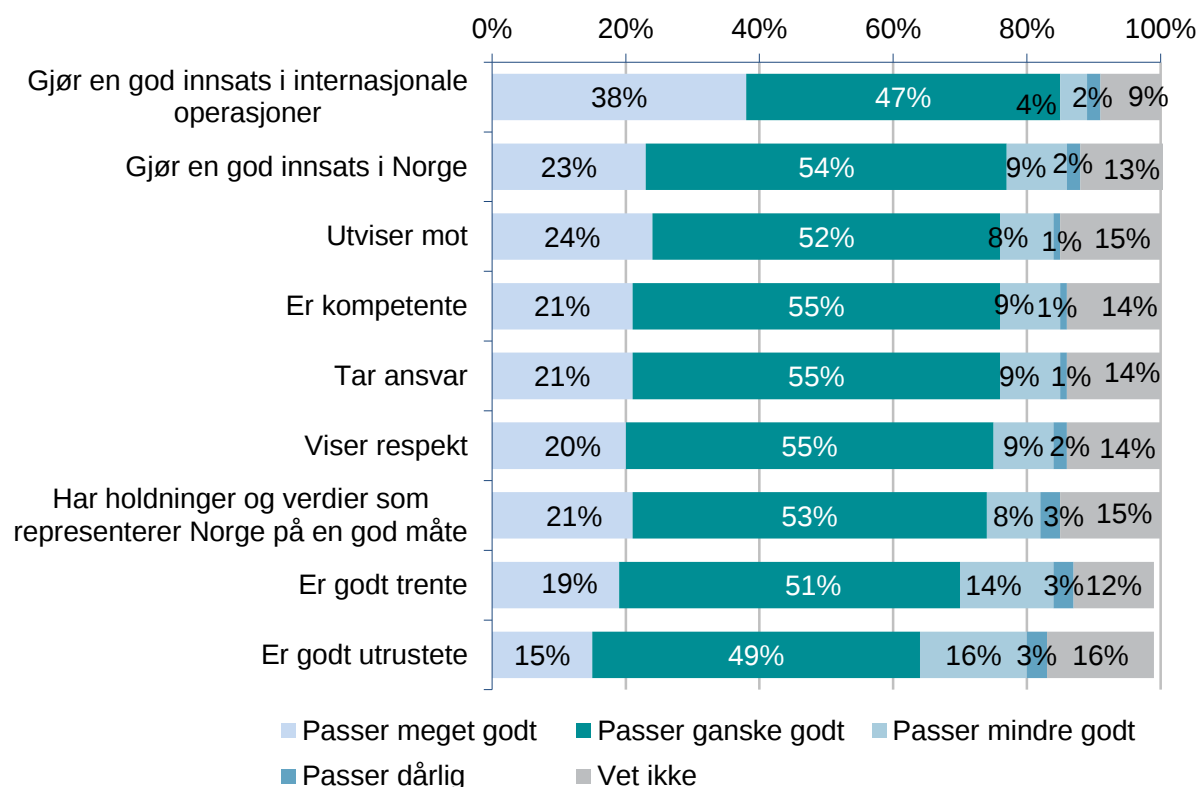
8. Den norske soldat

Vi ba respondentene vurdere hvor godt ulike beskrivelser passer på norske soldater, med den presisering at vi med soldater i denne sammenheng mener alt militært personell. Beskrivelsene var som følger:

- Har holdninger og verdier som representerer Norge på en god måte
- Viser respekt
- Tar ansvar
- Utviser mot
- Er godt trent
- Er godt utrustet
- Er kompetent
- Gjør en god innsats i internasjonale operasjoner
- Gjør en god innsats i Norge

Figur 8.1 viser at norske soldater får gode skussmål fra befolkningen. Sammenlignet med 2013 er inntrykkene relativt stabile. Unntaket er synet på beskrivelsen er godt trente. I 2013 mente 76 % at dette passet meget eller ganske godt mens det i år er 70 % som mener det samme, altså en nedgang på 6 prosentpoeng og er tilbake igjen på samme nivå som i 2012. Samtidig øker andel passer mindre godt og passer dårlig fra 12 % til 17 % fra i fjor til i år.

Figur 8.1: Hvor godt eller dårlig synes du følgende beskrivelser passer på norske soldater?

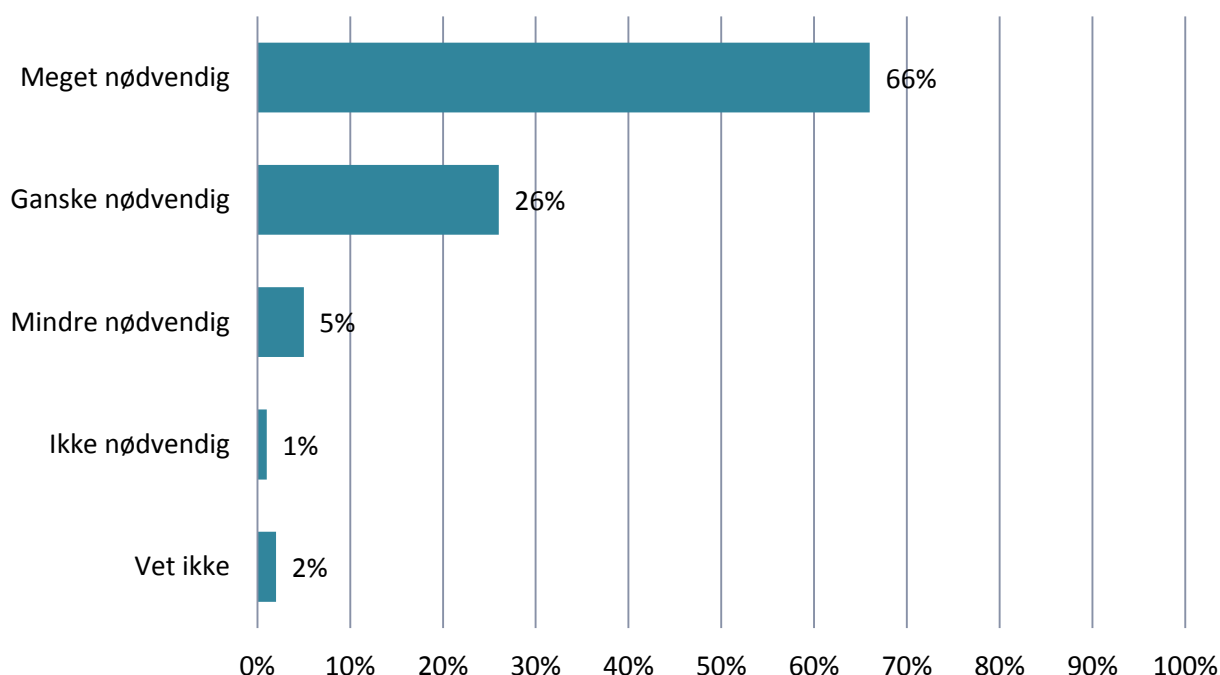
Menn er noe mer positive enn kvinner til norske soldater, uten at forskjellene er særlig store. De aller yngste svarer hyppigere enn andre at beskrivelsene passer meget godt. Igjen ser vi en sammenheng med totalinntrykk, interesse og kjennskap til Forsvaret, og de fleste typer erfaring og kontakt med Forsvaret bortsett fra Heimevernet og førstegangstjeneste.

9. Forsvarets rolle

Til slutt skal vi se på spørsmål som berører forsvars- og sikkerhetspolitiske holdninger i den norske befolkningen. Først et spørsmål av overordnet karakter om hvor nødvendig man mener det er for Norge å ha et Forsvar i dagens situasjon (figur 9.1), deretter noen mer detaljerte påstander (9.2).

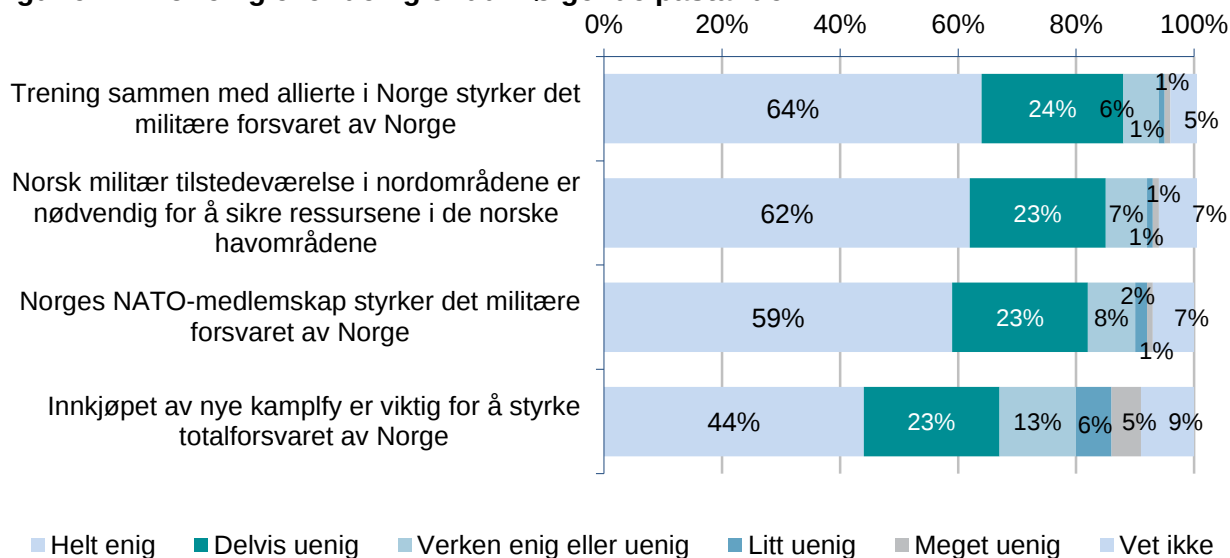
Resultatene viser at flere enn 9 av 10 mener det er nødvendig med et forsvar, og 2 av 3 mener det er meget nødvendig. Disse andelene har også økt noe siden i fjor. Ser man på undergruppene finner vi en ganske stor forskjell mellom de aller yngste (57 %) og de aller eldste (72 %) som mener det er meget viktig med et forsvar i dagens situasjon. Det er også en viss forskjell mellom Oslo (60 %) og Nord-Norge (70 %). Her er det igjen, og ikke overraskende, en sammenheng med totalinntrykk, interesse og kjennskap til Forsvaret, og erfaring og kontakt med Forsvaret.

Figur 9.1: Hvor nødvendig mener du det er for Norge å ha et forsvar i dagens situasjon?

Befolkningen samler seg også i utbredt enighet om de påstandene som presenteres i figur 9.2. De aller fleste er enige i at trening med allierte i Norge, militær tilstedeværelse i nordområdene og medlemskap i NATO styrker forsvaret av Norge og av norske områder. En noe lavere andel, men likevel et klart flertall, mener innkjøp av nye kampfly var viktig. Dette har vært en kontroversiell sak for Forsvaret, men flertallet er altså enig i at dette bidrar til å styrke forsvaret av Norge. Alt i alt tyder resultatene for disse to spørsmålene på et bredt forsvars- og sikkerhetspolitisk konsensus omkring gjeldende politikk.

Figur 9.2: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Gjennomgående ser vi at kvinner og yngre i større grad enn andre ikke tar stilling til spørsmålene. Dette er noe vi kjenner igjen fra andre undersøkelser, og ikke eksklusivt for disse påstandene. Ellers finner vi størst støtte til påstandene blant de som er 60 år eller eldre, og det er igjen en tydelig sammenheng å finne med totalinntrykk, interesse og kjennskap til Forsvaret. De med nylig og personlig kontakt med Forsvaret er også i større grad enige i disse påstandene enn andre.